

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

**«ЛЕКСИКО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЄВИХ
АКТІВ ПОГРОЗИ В ЯПОНСЬКОМУ АНІМЕ-ДИСКУРСІ»**

Кваліфікаційна робота
освітнього ступеня «бакалавр»
студентки 4 курсу бакалаврату,
освітньої програми
**«Японська мова і література та переклад,
англійська мова»**
спеціальність – 035.069 «Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша - японська
Анастасія Вікторівна МОЗИЛЬ
Науковий керівник:
к. філол. н., доц. Юлія КУЗЬМЕНКО

«Допущено до захисту»

Протокол засідання кафедри
мов і літератур Далекого Сходу
та Південно-Східної Азії

Протокол № 16 від «28» травня 2025 року

Завідувач кафедри доц. Наталя ІСАЄВА _____

КИЇВ – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ ПОГРОЗИ.....	7
1.1. Поняття та структура мовленнєвого акту.....	7
1.2. Класифікація мовленнєвих актів та умови їхньої реалізації	11
1.2. Мовленнєвий акт погрози як прояв ворожої комунікації: визначення, типологія, прагматичний і лінгвістичний аспекти	14
Висновки до першого розділу	17
РОЗДІЛ II. КУЛЬТУРНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ ПОГРОЗИ В АНІМЕ-ДИСКУРСІ.....	19
2.1. Соціокультурні особливості мовної поведінки японців	19
2.2. Поняття дискурсу та специфіка аніме-дискурсу як середовища реалізації мовленнєвих актів погрози.....	23
2.2.1. Поняття дискурсу. Аніме як частина медіа-дискурсу.....	23
2.2.2. Лексико-стилістичні особливості аніме-дискурсу.	25
2.2.3. Поняття аніме-дискурсу.	28
2.3. Класифікаційні параметри аналізу мовленнєвих актів погрози в аніме-дискурсі	29
Висновки до другого розділу.....	34
РОЗДІЛ III. ЛЕКСИКО-ПРАГМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ ПОГРОЗИ У ЯПОНСЬКОМУ АНІМЕ	36
3.1. Загальна характеристика корпусу дослідження.....	36
3.2. Кількісний аналіз погрозових реплік в аніме.....	37
3.3. Лінгвопрагматичні особливості прямих та непрямих погроз в аніме. Гібридні погрози	42

3.3.1. Особливості ідентифікації непрямих погроз.....	42
3.3.1.1. Непрямі комісивні погрози.	44
3.3.1.2. Непрямі директивні погрози	46
3.3.1.3. Непрямі репрезентативні погрози	47
3.3.1.4. Непрямі експресивні погрози	48
3.3.2. Лексико-прагматичні особливості прямих погроз	50
3.3.3. Особливості гібридних погроз.....	52
3.4. Мовленнєві акти за ступенем ворожості	55
Висновки до третього розділу	58
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ.....	72

ВСТУП

У сучасній лінгвістиці зростає інтерес до вивчення мовленнєвих актів як ключових елементів комунікації. Водночас реалізація актів погрози в японському медіа-дискурсі досі залишається недостатньо дослідженою. Це зумовлено певною табуованістю теми, відсутністю єдиного трактування погрози як мовленнєвого акту, а також особливостями японської лінгвокультури, які сприяють імпліцитності та уникненню прямої конфронтації. Це спричиняє брак комплексних описів лексико-прагматичних засобів вираження погроз у японському художньому дискурсі, що й визначає **актуальність нашого дослідження.**

Метою роботи є визначити, класифікувати та описати лексико-прагматичні особливості вираження різних типів мовленнєвих актів погрози в японському аніме-дискурсі.

Для досягнення цієї мети ставимо перед собою наступні **завдання:**

- 1) окреслити поняття, структуру та класифікацію мовленнєвих актів з урахуванням прагматичних і лінгвістичних особливостей мовленнєвого акту погрози;
- 2) проаналізувати соціокультурні та прагматичні чинники, що впливають на реалізацію мовленнєвих актів погрози в японському аніме-дискурсі;
- 3) визначити специфіку аніме-дискурсу як середовища реалізації мовленнєвих актів погрози;
- 4) розробити класифікаційні параметри для аналізу мовленнєвих актів погрози в аніме-дискурсі;
- 5) здійснити лексико-прагматичний аналіз прямих, непрямих та гібридних мовленнєвих актів погрози в японському аніме;
- 6) виявити лінгвопрагматичні особливості й способи ідентифікації різних типів погроз у межах аніме-дискурсу.

Об'єктом нашого дослідження є мовленнєві акти погрози в японській

комунікативній практиці. **Предметом** є лексико-прагматичні особливості реалізації мовленнєвих актів погрози у японському аніме-дискурсі.

Наукова новизна роботи полягає у виведенні поняття аніме-дискурсу, у вперше здійсненому в ньому комплексному лексико-прагматичному аналізі мовленнєвих актів погрози, а також у виокремленні й описі типів погроз (прямі, непрямі, гібридні) з урахуванням специфіки медійного та культурного контексту.

Теоретичним значенням роботи є розробка типології мовленнєвих актів погрози в аніме-дискурсі й поглиблення уявлень про прагматичні характеристики погроз у японському медійному дискурсі.

Результати цього дослідження можна буде використати при розробці занять з японської мови, стилістики, практики перекладу тощо – по-перше, для розвитку в студентів навички виділяти прагматичне значення сказаного з огляду не лише на його форму, а й на контекст та супутні елементи і, по-друге, для розширення словникового запасу та вивчення мови через практику. Крім того, виведені в результаті дослідження висновки можна буде використати для подальшого дослідження мовленнєвих актів погрози та уточнення й розширення поняття аніме-дискурсу. Все це й становить **практичне значення** нашої роботи.

Для досягнення поставленої мети та цілей, у цьому бакалаврському дослідженні ми послуговуватимемося такими **методами**: загальнонаукові (спостереження, опис, аналіз, синтез, індукція, дедукція) – для систематизації теоретичних положень і категоризації мовленнєвих актів погрози; метод суцільної вибірки – для формування корпусу погрозових реплік з японських аніме-серіалів; методи перекладу та лінгвістичного коментування – для точного відтворення значення оригінальних реплік та фіксації їхніх прагматичних особливостей; структурно-семантичний аналіз – для виявлення структурних і лексико-граматичних характеристик погроз; а також застосовуватимемо елементи кількісної обробки даних для аналізу

співвідношення типів погроз і частотності їхнього вживання за окремими аніме-серіалами та типами актів.

Для забезпечення наукової обґрунтованості нашій роботі ми спиралися на основоположні праці з теорії мовленнєвих актів Дж. Серля та Дж. Остіна, ґрунтовні доробки з теорії мовленнєвої комунікації А. Загнітко, О. Яценкової та Ф. Бацевича. Було також враховано теоретичні засади дослідження мовленнєвих актів погрози, запропоновані О. Пономаренко, Д. Панчук, Г. Сарміною, та І. Гошхетеліані. Аналіз соціокультурної специфіки японського мовлення ґрунтується на працях М. Гофа, О. Кобелянської, О. Бондаря, Сяндун Лю, Цзіцзюнь Шень та інших. Визначення дискурсу й медіа-дискурсу спирається на напрацювання Ф. Бацевича, І. Ситник, Д. Сизонова, І. Камалу. Особливості аніме-дискурсу окреслено на основі досліджень К. Норріса, Сатоші Кінсуя та інших.

Робота складається зі вступу, трьох розділів і висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Обсяг створеного тексту з висновками становить 59 сторінок, загальний обсяг роботи – 96 сторінок. Список використаних джерел містить 50 позицій, з яких 31 – іноземними мовами.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ ПОГРОЗИ

1.1. Поняття та структура мовленнєвого акту

Спілкування є одним з основних чинників повноцінного існування людини в сучасному світі, адже саме воно забезпечує формування соціальних зв'язків, взаємодію та обмін не лише інформацією, але й досвідом, навичками та результатами діяльності [Бацевич 2004, с. 27]. Людське спілкування значною мірою забезпечують мова та мовлення, які в сучасному мовознавстві розглядають як діалектичну єдність. Мова – це система, тоді як мовлення є формою людської діяльності, елементарною одиницею якої є *мовленнєвий акт* [Ященкова 2010, с. 67, 79–80].

Українські лінгвісти О. Ященкова та Ф. Бацевич визначають мовленнєвий акт як цілеспрямовану мовленнєву дію, що здійснюється відповідно до принципів і правил мовленнєвої поведінки, прийнятих у суспільстві [Ященкова 2010, с. 80, Бацевич 2004, с. 170]. У сучасному японському мовознавстві теорія мовленнєвих актів визначається як «теорія, що охоплює інтенційність та доречність соціальної дії» (тут і далі переклад наш – Мозиль А.) [50], тобто розглядається переважно в контексті соціальної взаємодії.

Ця теорія була заснована філософом Дж. Л. Остіном і пізніше доповнена Дж. Р. Серлем. Свої думки Дж. Остін виклав у збірці лекцій, виданій в Оксфорді в 1962 р. під назвою «How to Do Things With Words» [Austin, 1962]. У 1969 р. в Кембриджі з'явилася праця Дж. Серля «Speech Acts. An Essay in the Philosophy of Language» [Searle, 1969]. Ця теорія ознаменувала перехід від семантичного значення до прагматичного, ставши одним із джерел сучасної прагматики [Загнітко 2007, с. 55].

За Дж. Остіном, мовленнєвий акт – це творення конкретного речення в

умовах реальної мовленнєвої комунікації [Загнітко 2007, с. 55]. Він вважав, що ми використовуємо мову не лише для того, щоб *казати* якісь речі (висловлювати твердження), але й для того, щоб їх *робити* (виконувати дії). Наприклад, у реченні «Ставлю шість пенсів на те, що завтра піде дощ» за умови, що воно вимовлене за належних обставин, мовець не описує свою дію «ставити» – він її виконує, себто стає залученим у певну угоду. Інший приклад: для того, щоб назвати корабель, потрібно сказати «Я називаю цей корабель Х», отже, тут йде мова не про звичайний опис фактів, а про саму дію – називання [Austin 1962, с. 5–6].

На основі цього він запропонував теорію про перформативи – мовні вирази, які використовуються для виконання певних дій: вимовити перформатив означає виконати дію [Mabaquiao 2018, с. 4]. Одна з форм вираження перформативів є перформативні дієслова, такі як «обіцяти», «проголошувати» тощо [Austin 1962, с. 61].

У розумінні Остіна «говорити» означає виконувати не одну дію, а цілий комплекс дій, таких як: 1) вимовляння певних звуків (*фонетичний акт*); 2) вимовляння слів у граматично правильній формі з належною інтонацією (*фатичний акт*); 3) вживання феми чи її складових із певним (хай і не повністю визначеним) сенсом і референцією, що разом становлять значення (*ретичний акт*) [Austin 1962, с. 92–93].

Цей комплекс дій дослідник називає здійсненням *локутивного* акту, а вивчення висловлювань у цьому відношенні – вивченням *локуцій*, тобто повноцінних одиниць мовлення [Austin 1962, с. 94]. Отже, локутивний акт – це повна дія «сказати щось» зі звуками, словами та смислом.

Локутивний акт, який є *самим* актом мовлення, супроводжується *ілокутивним*, тобто *дією*, яку ми здійснюємо *через* мовлення (наказуємо, обіцяємо, попереджаємо тощо) [Austin 1962, с. 98–99].

Те, що ми говоримо, певним чином впливає на почуття, думки та дії інших. Вплив, до якого ми призводимо або досягаємо через висловлювання –

наприклад, переконуючи, умовляючи, дивуючи, лякаючи тощо – називається *перлокутивним* актом. Цей вплив може бути навмисним або ненавмисним. Фактична реакція адресата, яка виникає внаслідок перлокутивного акту, називається *перлокутивним ефектом* [Austin 1962, с. 101, 105, 108, 116–117]. Ці три компоненти формують *структуру мовленнєвого акту*.

Дж. Серль зосередився на дослідженні ілокутивних актів. Він удосконалив теорію Остіна, ввівши в неї деякі власні поняття. Його концепція мови полягає в тому, що «теорія мови є частиною теорії дії, оскільки говоріння – це форма поведінки, яка регулюється правилами», тому «адекватне дослідження мовленнєвих актів є дослідженням мови» [Searle 1969, с. 17].

Правила, про які йдеться у визначенні, Серль називає *конститутивними*, тобто такими, які створюють або визначають нові форми поведінки і протиставляються *регулятивним* правилам, що регулюють уже наявні форми поведінки. Наприклад, правила етикету регулюють міжособистісні стосунки, які існують незалежно від цих правил, а такі види діяльності, як гра у футбол чи шахи, не можуть існувати без відповідних правил, які їх конституують [Searle 1969, с. 33–34, 37].

Дж. Серль систематизував і уточнив ідеї Остіна, запропонувавши більш цілісну модель мовленнєвого акту, і наголосив, що її компоненти – «це не окремі речі, які мовці роблять одночасно», і «вони не є засобами для досягнення мети, а всі разом є однією мовленнєвою дією, яка має різні аспекти». На відміну від трикомпонентної моделі Дж. Остіна, мовленнєвий акт Серля складається з чотирьох елементів. Він залишив *перлокутивний* та *ілокутивний* акти, надавши їм того ж змісту, що й його попередник, але розділив *локутивний* акт на два окремі компоненти: акт *висловлювання* (що поєднує фонетичний та фатичний акти і позначає сам факт вимови морфем, слів, речень) та *пропозиційний* акт. Він, у свою чергу, поділяється на *референцію* та *предикацію*, які разом утворюють зміст того, про що ми

говоримо [Searle 1969, с. 24].

Референція – це мовленнєвий акт, суть якого полягає в позначенні об'єкта певним словом або терміном. Об'єкт, на який вказує референція, називається референтом і може бути матеріальним, абстрактним або навіть вигаданим [Шепетяк 2008, с. 4]. Граматично референція реалізується через референтний вираз – мовний засіб, який слугує для ідентифікації референта, виділення його з ряду подібних і відповідає на питання «Хто?», «Що?», «Який?» [Полюжин 2005, с. 9]. Референтні вирази можуть бути означено-особовими і неозначено-особовими. До означено-особових належать, зокрема, власні назви, іменникові словосполучення в однині, займенники та титули [Searle 1969, с. 27, 81].

Предикація – це приписування певного змісту до об'єкта у висловлюванні, що дозволяє нам говорити про істинність або хибність цього змісту [Searle 1969, с. 26]. Наприклад, у реченні «Андрій йде гуляти» слово «Андрій» виконує функцію референції, ідентифікуючи певну особу, а «йде гуляти» – це предикація, тобто те, що стверджується про цю особу.

Предикація та референція є лише частинами пропозиційного акту, а не окремими мовленнєвими актами, хоч референція, на відміну від предикації, несе певну інформацію сама по собі [Шепетяк 2008, с. 5]. За умови, що референція та предикація однакові, одна й та сама пропозиція може висловлюватися в різних мовленнєвих актах [Searle 1969, с. 29]. Визначальним чинником таких відмінностей є *ілокутивна сила*, тобто функція або намір висловлювання. Наприклад, кажучи: «Ти не хочеш кави?», ми можемо ставити питання або робити пропозицію. Ідентифікаторами ілокутивної сили можуть бути порядок слів, наголос, інтонація, пунктуація, спосіб дієслова й перформативні дієслова [Searle 1969, с. 30].

Отже, розуміння структури мовленнєвого акту як дії, що реалізується в мовленні відповідно до певних правил і намірів, створює теоретичне підґрунтя для подальшого аналізу їхньої типології. Наступним кроком у розгляді цієї

проблематики є визначення основних класифікацій мовленнєвих актів та з'ясування механізмів їхньої реалізації в комунікативному процесі.

1.2. Класифікація мовленнєвих актів та умови їхньої реалізації

Найвідоміші класифікації мовленнєвих актів були створені творцями самої теорії мовленнєвих актів – Дж. Л. Остіном та Дж. Р. Серлем. Класифікація Остіна базувалася на його теорії перформативних дієслів. Відповідно до їхньої ілокутивної сили, він виокремив п'ять типів мовленнєвих актів, кожен із яких виконує певну функцію в комунікації:

- 1) Вердиктиви: виражають оцінку або судження, зазвичай з боку уповноваженої особи (судді, присяжного, арбітра);
- 2) Екзерситиви: пов'язані з реалізацією влади, прав чи впливу (заклики, застереження, голосування, накази, поради, призначення тощо);
- 3) Комісиви: виражають обіцянки або інші зобов'язання мовця, такі як заяви про наміри чи вираження підтримки;
- 4) Бехабітиви: виражають ставлення мовця до співрозмовника або до ситуації, часто в соціально ритуалізованій формі, такій як вибачення, привітання тощо;
- 5) Експозитиви: організовують дискурс і демонструють участь мовця в комунікації. Вони пояснюють або коментують хід розмови [Austin 1962, с. 88–89, 150–151].

Для вдалого виконання мовленнєвого акту Дж. Остін виділив наступні умови: 1) існування соціально прийнятої усталеної процедури з типовим ефектом; 2) відповідність учасників та обставин вимогам цієї процедури; 3) правильність її виконання всіма учасниками; 4) повне її здійснення; 5) щирість учасника щодо емоцій або намірів, які передбачає процедура; 6) подальші дії, які відповідають змісту сказаного. Невиконання хоча б однієї з цих умов робить перформативне висловлювання (а відтак і мовленнєвий акт) невдалим

[Austin 1962, с. 14–15].

Як зазначає А. Загнітко, межі між класами Остіна не завжди чіткі, а той самий ілокутивний акт може належати до кількох класів одночасно. До недоліків його класифікації зараховують також неуніверсальність, яка проявляється в прив'язці до однієї мови. Саме тому класифікація, яку пізніше запропонував Дж. Серль, знайшла більше відгуку в наукових колах [Загнітко 2007, с. 58], і саме на неї ми спиратимемось у своєму дослідженні.

Підгрунття його класифікації становлять 12 критеріїв: ілокутивний момент; напрям пристосування; умова щирості; сила або переконливість моменту; статус чи позиція слухача або мовця; зв'язок висловлювання з інтересами слухача або мовця тощо. Серед них найважливішими є ілокутивна мета (основна частина ілокутивної сили), напрям пристосування (прилаштування слів до світу, наприклад, і навпаки) та умова щирості (психологічний стан) [Загнітко 2007, с. 58; Mabaquiao 2018, с. 13].

Спираючись на ці критерії, учений розмежовує п'ять базових типів ілокутивних актів:

- 1) Репрезентативи (асертиви): мовленнєві акти, за допомогою яких мовець заявляє про відповідність висловленого фактичній ситуації й підтверджує його істинність. Виражають твердження, описи, міркування, висновки й включають дієслова на кшталт стверджувати, вважати, заперечувати тощо. Напрямок пристосування: слова до світу; умови задоволення: істинність або хибність; умова щирості: віра/переконання [Мелкумова 2015; Degand 2006, с. 677; Екого 2021, с. 134; Mabaquiao 2018, с. 13–14];
- 2) Директиви: спроба мовця змусити слухача щось зробити. Виражають команди, прохання, накази тощо і показують бажання мовця. Пропозиційний зміст показує майбутню дію. Директиви включають такі дієслова, як просити, наказувати, запитувати, молити, командувати, запрошувати тощо. Напрямок пристосування: світ до слова; умови

задоволення: покора/непокора, виконання, дотримання тощо; умова щирості: бажання. Питання Серль вважає підкласом директивів [Мелкумова 2015; Degand 2006, с. 677; Полюжин 2005, с. 31; Mabaquiao 2018, с. 14];

- 3) Експресиви: вказують на психологічний стан мовця, характеризують міру його відвертості та можуть бути виражені як фразами про почуття радості, болю тощо, так і етикетними висловлюваннями на кшталт подяк, вибачень чи привітань. Опорними дієсловами є: привітати, просити вибачення, співчувати. Напрямок пристосування – нульовий, умов задоволення немає, умови щирості зумовлені типом експресиву [Мелкумова 2015; Degand 2006, с. 677; Mabaquiao 2018, с. 14];
- 4) Комісиви: зобов'язують мовця до виконання в майбутньому певних дій чи дотримання певної лінії поведінки та виражають його наміри. Як і в директивах, пропозиційний зміст показує майбутню дію. Сюди входять погрози, обіцянки, відмови, пропозиції тощо. Характерні фрази: мати намір, обіцяти, ставитися прихильно. Напрямок пристосування: світ до слів; умови задоволення: можуть бути виконані, дотримані або порушені; умова щирості: намір [Мелкумова 2015; Degand 2006, с. 677; Полюжин 2005, с. 31; Mabaquiao 2018, с. 14];
- 5) Декларативи: встановлюють відповідність між висловленим та реальністю, змінюючи світ через висловлювання, і вимагають від мовця наявності певної інституційної ролі в конкретному контексті. Типовими прикладами є одруження, оголошення війни, звільнення, призначення тощо. Напрямок пристосування: слово до світу і навпаки; умови задоволення: різняться; умова щирості: різняться [Мелкумова 2015; Degand 2006, с. 677; Mabaquiao 2018, с. 15].

В «Основах теорії мовної комунікації» Яценкова, крім класифікації мовленнєвих актів за ілокутивною силою, розглядає також інші критерії їхнього поділу. Наприклад, *за кількістю ілокутивних сил* мовленнєві акти

бувають простими та гібридними; *за способом вираження* – прямими і непрямыми; *за структурою* – простими і складними (на основі субординації, координації й сприяння); *за рівнем мовної складової* – розгорнутими, нерозгорнутими й універсальними тощо [Яценкова 2010, с. 87–88].

Щодо умов реалізації, то, окрім тих, що виділили Дж. Остін та Дж. Серль, слід також згадати *кооперативний принцип* Г. П. Грайса, який він сформулював у межах прагматичної теорії комунікації: «Роби свій внесок у розмову таким, яким він є потрібним на відповідному етапі, відповідно до прийнятої мети або напряму мовленнєвого обміну, в якому ти береш участь» [Grice 1975, с. 45]. На основі цього принципу він формує конвенції або максими спілкування, яких мовці несвідомо дотримуються для досягнення ефективної комунікації. Вони діляться на чотири категорії: кількості, якості, відношення та манери мовлення та означають дозованість реплік, їхню правдивість, тематичність і прозорість [Тищенко 2007, с. 94]. Цей список не повний, можуть бути також естетичні, соціальні чи моральні максими, такі як «будь ввічливим» тощо [Grice 1975, с. 47].

Відхилення від цих постулатів можуть або перешкоджати комунікації, або навпаки – допомагати досягти певного ефекту та нести додаткову інформацію [Загнітко 2007, с. 67]. Розуміння максим Грайса особливо важливе при аналізі комунікативних актів з непрямим або ворожим змістом, в тому числі погроз.

1.2. Мовленнєвий акт погрози як прояв ворожої комунікації: визначення, типологія, прагматичний і лінгвістичний аспекти

Л. Панчук та О. Матвейко визначають **погрози** як «висловлювання, що містять обіцянку завдати шкоди чи створити проблеми в майбутньому» [Панчук 2024, с. 73].

Дж. Остін та Дж. Серль віднесли погрози до комісивів і не приділяли їм

особливої уваги [Гродський 2014], однак в сучасній українській лінгвістиці науковці, зокрема О. Пономаренко, підкреслює їхню *гібридну* структуру, яка зумовлена наявністю двох рівноправних ілокуцій: директивної та комісивної [Пономаренко 2019]. Директивна проявляється у вимозі здійснити певну дію всупереч інтересам адресата (протазис), а комісивна – у зобов'язанні спричинити негативні для адресата наслідки в майбутньому в разі невиконання ним вимоги (аподозис). Вони не обов'язково виявляються прямо, а можуть бути вираженими імпліцитно або невербально в різних варіаціях. Перлокутивною метою мовця, тобто ефектом, якого він сподівається досягти, є спонукати адресата до виконання певної небажаної дії через створення у нього відчуття страху або загрози [Пономаренко 2019, Панчук 2024, с. 73]. Це, у свою чергу, заздалегідь визначає позиції комунікантів, оскільки адресат прагне до мовної домінантності [Панчук 2024, с. 73; Сарміна 2015, с. 210]. Однак це не означає, що всі мовленнєві акти погрози є гібридними. Наприклад, речення «次は必ず殺してやる。私の手で» (див. *Додаток 1*) містить погрозу, але є звичайним комісивом.

Тема мовленнєвих актів погроз у лінгвістиці вивчена недостатньо, тому наразі немає їхньої однозначної класифікації, однак низка дослідників (Л. Панчук, Т. Гейлс) виділяють прямі (експліцитні) та непрямі (імпліцитні) погрози.

За Г. Сарміною, прямі погрози можуть виражатися ультиматумом, твердженням, командою, асиметричним проханням, вимогою тощо, тоді як особливістю непрямих погроз є бажання мовця завуалювати повідомлення за допомогою низки маскувальних засобів без зазначення покарання за невиконання дії. Вони виражаються формою речень, у яких адресату потрібно домислювати прихований елемент і, як правило, не мають сталих засобів для свого вираження. Це зумовлює специфіку непрямих погроз як таких, для яких значну роль відіграє контекст, адже поза ним вони можуть втрачати свій перлокутивний ефект. До форми цього типу погроз науковиця зараховує натяк

та сарказм (для якого важливий підтекст) і розглядає риторичні питання як засіб висловлення прихованих погроз [Сарміна 2015, с. 210–211].

Окрім прямих і непрямих, Т. Гейлс виділяє умовні погрози, які виникають внаслідок дій слухача [цит. за: Goshkheteliani 2019, с. 201], а за рівнем небезпеки погрози можуть бути низького (розмиті, непрямі, адресат не збирається їх виконувати), середнього (більш прямі, низька ймовірність реалізації, можуть містити додаткові фрази для вираження серйозності намірів) та високого рівня (прямі, конкретні й переконливі, викликають відчуття серйозної й неминучої небезпеки) [Goshkheteliani 2019, с. 202–203].

Погрози також можуть бути вербальними і невербальними. Вербальні погрози передбачають використання ненормативної лексики, гнівних, образливих та принизливих мовних засобів, які описують насильницьку поведінку та зброю тощо [Peters 2024 с. 494]. Невербальні, як і непрямі погрози, інтерпретуються з контексту та можуть бути виражені іншими, окрім мовних, семіотичними засобами, такими як жести, міміка, інтонація голосу тощо. В певних культурно-комунікативних контекстах погрозою може трактуватися навіть мовчання [Панчук 2024, с. 72; Peters 2024, с. 494].

Ідентифікувати погрози можна через стилістично марковані засоби, такі як експресивно забарвлена лексика, евфемізми, модифіковані фразеологізми, неповні речення, категорія часу, умовний стан, дієслова, які змінюють чи перебільшують певне значення, еліпсиси, риторичні питання тощо [Сарміна 2015, с. 210].

Погроза є ефективною лише в тому випадку, якщо адресат її розпізнає й розуміє очікувану небезпеку [Goshkheteliani 2019, с. 210]. Серед причин невдалої реалізації погрози виділяють: 1) нездатність адресата з певних причин виконати вимогу; 2) адресат не вважає погрозу суттєвою; 3) адресат розуміє, що мовець блефує; 4) нездатність мовця виконати погрозу через зовнішні перешкоди [Пономаренко 2019].

Серед можливих стратегій реалізації мовленнєвих актів погрози

згадують переконування, дискредитацію, маніпуляцію, вербальне насилля. Їхніми засобами слугують різні тактики, такі як наполягання і аргументація, образи, роз'яснення, наказ, заборона тощо [Пономаренко 2019].

З прагматичного погляду погроза розглядається як один із найсильніших актів, що загрожує «обличчю» адресата в розумінні теорії П. Брауна та С. Левінсона, тобто публічному уявленню про себе, яке індивід прагне зберегти. Погрози порушують як негативне обличчя – бажання бути вільним у своїх діях і не зазнавати тиску, так і позитивне обличчя – потребу в позитивному, послідовному уявленні про себе (зокрема, у визнанні цього образу іншими учасниками комунікації) [Brown 1987, с. 61, 67]. Іншими словами, погрожуючи, мовець зазіхає на прагнення автономії адресата та його прагнення бути прийнятим і схваленим.

Можна зробити висновок, що мовленнєвий акт погрози – це складне і багатокомпонентне явище, яке розглядається з різних боків, однак його мета спрямована на погіршення стосунків між комунікантами шляхом порушення принципу кооперації та загрози соціальному статусу мовця, що підтверджує його приналежність до ворожого типу комунікації.

Висновки до першого розділу

У цьому розділі було розглянуто ключові теоретичні засади теорії мовленнєвих актів, згідно з якими одиницею мовлення виступає мовленнєвий акт – цілеспрямована мовленнєва дія, що реалізується відповідно до соціально прийнятих норм комунікації. Визначено структуру мовленнєвого акту, яка включає локутивний, ілокутивний і перлокутивний рівні, а також проаналізовано поняття перформативності та ілокутивної сили як ключових механізмів мовленнєвої дії.

Особливу увагу приділено класифікації мовленнєвих актів за Дж. Серлем, що ґрунтується на типах ілокутивної сили: репрезентативи,

директиви, комісиви, експресиви та декларативи. Окреслено умови реалізації мовленнєвих актів та роль кооперативного принципу Г.П.Ґрайса у забезпеченні їхньої прагматичної ефективності.

Окремий підпункт було присвячено аналізу мовленнєвого акту погрози як прикладу комунікативного акту з ворожим інтенціональним навантаженням. Визначено його гібридну комісивно-директивну природу, умовність, орієнтацію на майбутнє, а також функцію примусу. Розглянуто типи погроз (прямі/непрямі, вербальні/невербальні, умовні тощо), а також лексико-граматичні й стилістичні засоби їх реалізації.

Зібраний теоретичний матеріал створює необхідне підґрунтя для подальшого аналізу актів погрози в аніме-дискурсі, де культурна специфіка відіграє важливу роль у формуванні та інтерпретації ворожих комунікативних дій.

РОЗДІЛ II. КУЛЬТУРНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ ПОГРОЗИ В АНІМЕ-ДИСКУРСІ

2.1. Соціокультурні особливості мовної поведінки японців

На мовну поведінку значною мірою впливають соціальні чинники, а також ментальні та культурні установки носіїв мови. У японському мовному середовищі до ключових культурно-прагматичних чинників належить категорія ввічливості – «*рейгі*» (礼儀), що виступає основою гармонійних міжособистісних стосунків та важливим чинником ефективної комунікації.

У західній лінгвістичній традиції ввічливість зазвичай розглядається крізь призму згадуваної у першому розділі «теорії обличчя», відповідно до якої ввічливість є складною системою стратегій, покликаних пом'якшити загрозу обличчю співрозмовника [Zhang; Liu 2014, с. 652]. Водночас низка японських дослідників ставить під сумнів універсальність цієї теорії, наголошуючи на необхідності врахування специфіки японської культури, її соціальної ієрархії та контекстуальних норм мовленнєвої поведінки. Багато досліджень показують, що в центрі японської ввічливості – не так бажання уникнути загрози обличчю, як соціальні ролі, статус, дистанція, стосунки між учасниками [Naugh 2011, с. 4, 6].

Серед ключових аспектів, які значною мірою впливають на трактування певної поведінки як ввічливої або не ввічливої, виділяють поняття «*тачіба*» (立場 – *досл.* «місце, де хтось стоїть»), тобто «контекстуально обумовлені та дискурсивно реалізовані соціальні ролі та позиції учасників». Роль не є фіксованою і не задана наперед, а формується в дискурсі [Naugh 2011, с. 3, 11].

«*Тачіба*» накладає обмеження та надає права в мовленні, незалежно від бажань співрозмовника. Наприклад, похвала від «*кохая*» (後輩), тобто молодшого, щодо професійної діяльності «*сенная*» (先輩), тобто старшого,

може бути сприйнята як невічлива попри те, що задовольняє потребу його соціального «обличчя», бо виходить за межі «*тачіба*» молодшого. У той же час, прямі прохання до старших можливі, якщо прохання входить до їхніх соціальних обов'язків (тобто воно в межах їхнього «*тачіба*»), незалежно від ступеня нав'язливості [Naugh 2011, с. 9, 14]. Отже, можна зробити висновок, що те, що вважається загрозою обличчю у західному світі, в японському контексті може таким не бути. І навпаки – речі, які вважаються схвальними, можуть бути невічливими. Тому поняття «обличчя» у японців трактується по-іншому, що слід враховувати при дослідженні погроз.

З концепцією «*тачіба*» тісно пов'язане поняття «*джьогте*» (上下 – *досл.* «верхи і низи»), яке асоціюється з ієрархічними стосунками у суспільстві, родині або колективі [Кобелянська 2014, с. 282]. Важливим аспектом є також поділ на своїх, внутрішнє коло – «*учі*» (内) та чужих, зовнішнє коло – «*сото*» (外). До «*учі*» зазвичай входять близькі друзі, сім'я та колеги, тоді як до «*сото*» – ті, хто перебуває поза соціальним колом мовця, наприклад, люди з іншої компанії або іноземці. Зазвичай японці дотримуються «*рейгі*», зокрема використовують ввічливу мову «*кейго*» (敬語), лише до зовнішнього кола, однак варто пам'ятати, що стосунки «*учі-сото*» є динамічними і можуть змінюватися залежно від обставин [Zhang].

Дослідники Сяндун Лю та Т. Аллен вважають, що всі ці аспекти, включно з теорією обличчя, важливо розглядати не окремо, а в комплексі. На їхню думку, японці завжди намагаються підтримати обличчя співрозмовника – і позитивне, і негативне. Однією з особливостей є те, що їхнє власне негативне обличчя не артикулюється прямо, особливо, якщо їхня соціальна позиція нижча [Liu 2014, с. 556]. Лю та Аллен виділяють схему, за якою японці захищають обличчя співрозмовника. Згідно з нею, вони вибачаються, виправдовуються чи використовують вирази, які показують їхню невпевненість та небажання турбувати співрозмовника, до або після

здійснення акту загрози обличчю, тим самим готуючи його до нього та «пом'якшуючи» удар. Залежно від ситуації, вони можуть вживати ці перед-, і пост-акти одночасно, лише один з них або використати лише їх, не згадуючи самого виразу, який загрожує обличчю, тоді як адресат повинен з контексту здогадатися, що мається на увазі. Прикладами таких «пом'якшувальних» виразів є: «あのさ» – «ну,...», «あのね» – «слухай», «～ってさ» – «говорячи про...», «～かなと思って» – «я думаю, що, може...», «あのう、しつれいですが» – «ем, це дуже грубо, але...», «～じゃないんですか» – «хіба не...?», «申し訳ございますん» – «Я дуже перепрошую тощо [Liu 2014, с. 659–661].

Отже, ми бачимо, що японці не відкидають західні теорії для пояснення ввічливості, а доповнюють їх, враховуючи власну точку зору та сприйняття через призму менталітету, культури та соціальних ролей. Відштовхуючись від того, як японці бачать ввічливість, ми можемо краще зрозуміти, що для них означає бути неввічливим чи грубим і якими у їхньому сприйнятті виглядають погрози.

Однак ввічливість – це не єдиний фактор, який важливо згадати для вивчення мовленнєвих актів погрози, адже на комунікацію впливають й інші чинники – наприклад, контекстуальність. Едвард Голл поділив культури на висококонтекстні та низькоконтекстні [цит. за Lamino 2024, с. 2]. Для культур високого контексту характерні колективізм, сильний акцент на груповій гармонії та непряме спілкування, де значна частина значення передається за допомогою невербальних сигналів та навколишнього контексту. Культура низького контексту притаманний індивідуалізм, пряма комунікація та зосередженість на змісті, а не на супутніх чинниках [Lamino 2024, с. 2]. Японію відносять до першої категорії [Shen 2024, с. 61].

Оскільки в колективістських культурах соціальна гармонія досягається шляхом уникнення конфліктів, японці не схвалюють прямі або зухвалі форми висловлення. Натомість перевага надається дипломатичним та непрямим

способам комунікації, що змушує покладатися на невербальні сигнали (уклін, зоровий контакт, міміка), тон, культурний фон тощо. Це зумовлює багатозначність слів і потребу тлумачити їх залежно від контексту [Shen 2024, с. 63, 67], оскільки їхня зовнішня форма не завжди збігається зі змістом. Відношення форми і змісту віддзеркалені в японській мові в поняттях «*татамае*» (建前) – зовнішня поведінкова оболонка, та «*хонне*» (本音) – справжні мотиви. О. Бондар та І. Бондаренко називають ці поняття «морально виправданою неправдою і самою правдою». Вони наводять низку непрямих способів відмови в японській мові. Наприклад, попри своє пряме значення, вираз «*それはちょっと難しいです*» (досл. – «Це трохи проблематично/складно») у переважній більшості випадків означатиме категоричне «Ні!» [Бондар 2012, с. 520], і без розуміння реалій японського контексту, цього можна не зрозуміти.

До невербальних показників культури високого контексту відносять навіть мовчання, яке, залежно від ситуації, може трактуватися по-різному [Shen 2024, с. 67]. У японців з цим явищем пов'язано декілька різних понять: «*харатей*» (腹芸) – «спілкування без слів», «*ішінденшін*» (以心伝心) – «телепатія» та «*чінмоку*» (沈黙) – «мовчання» [Бондар 2012, с. 369, 609]. Чудовим прикладом слугує наступна фраза, вирвана з діалогу: «*あのね、言わなきゃいけないことがあるんです*» (*тиша*) [Liu 2014, с. 661]. Тут ми бачимо і пом'якшувальні вирази, які спрямовані на захист обличчя співрозмовника та готують його до сприйняття змісту повідомлення, і непряме формулювання, і тишу в кінці.

Усі ці фактори вказують на те, що в японській культурі ключову роль у спілкуванні відіграють ввічливість, ієрархія, невербальні засоби та вміння розуміти прихований контекст. Цей висновок надзвичайно важливий для розуміння стратегій, які японці обирають у процесі комунікації, зокрема для вираження мовленнєвого акту погрози.

2.2. Поняття дискурсу та специфіка аніме-дискурсу як середовища реалізації мовленнєвих актів погрози

Оскільки поняття аніме-дискурсу майже не вивчається в наукових колах, ми, звертаючись до суміжних галузей та власного корпусу, спробуємо охарактеризувати специфіку аніме, аби підготувати підґрунтя для вивчення мовленнєвих актів погроз, реалізованих у ньому.

2.2.1. Поняття дискурсу. Аніме як частина медіа-дискурсу.

Перш за все, варто розглянути саме поняття дискурсу. На сьогодні для нього немає єдиного визначення, бо науковці розглядають його з різних боків і в різних сферах. В українській лінгвістиці дискурс часто розуміють за Ф. Бацевичем як тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище, мовленнєвий потік, що може бути усним, писемним або паралінгвальним. Він відбувається в межах певного каналу спілкування, підпорядковується стратегіям і тактикам учасників і є результатом поєднання мовних, когнітивних і позамовних чинників. Ці чинники залежать від тематики спілкування, соціального контексту та «форм життя», що призводить до появи різних мовленнєвих жанрів [Бацевич 2004, с. 138].

І. Ситник, проаналізувавши різні підходи, дає своє визначення дискурсу: це сукупність усних або письмових текстів, створених з певною метою в конкретній комунікативній ситуації, пов'язаних спільною темою. Для них характерні особлива граматики, лексика, правила слововживання, синтаксис і семантика, які взаємодіють з екстралінгвістичними, прагматичними та соціокультурними факторами [Ситник 2020, с. 123].

В англомовній традиції дискурс розглядають як мову в її вживанні – сукупність норм, уподобань і очікувань, що пов'язують мову з контекстом [Kamalu 2015, с. 170]. Дискурс охоплює всі форми комунікації в суспільстві, що дає широкі можливості для його вивчення в соціальній практиці і наукових

дослідженнях. Теорія дискурсу фокусується на мові як засобі самовираження і передачі знань, що відображаються у суспільстві, а також на впливі соціальних чинників на мовлення [Manzoog 2019, с. 301].

Усі визначення розглядають дискурс як форму комунікації або мовленнєвої діяльності, пов'язаної з передачею інформації між учасниками в певному контексті. Вони підкреслюють взаємодію мовних структур із культурними, соціальними та ситуативними факторами, які впливають на зміст і форму комунікації.

Словник «Weblio» визначає «аніме» як «слово на позначення японської анімації». Поруч з визначенням вказано, що аніме можна переглядати у форматі телевізійних програм, повнометражних фільмів, інтернет-трансляцій чи на DVD [46]. Відповідно до його формату, аніме можна розглядати як сферу реалізації медіа-дискурсу [Коритнік 2020, с. 270].

Медіа-дискурс – це широка універсальна категорія сучасного комунікативно-інформаційного простору, що слугує фоном, на якому відображаються актуальні суспільні настрої в різних сферах – політичній, економічній, культурній тощо. Він також фіксує динамічні мовні зміни, зокрема появу нових лексичних одиниць, семантичних новоутворень, відновлених архаїзмів, перифраз, крилатих висловів і запозичень [Сизонов 2013, с. 389]. Як частина медіа-дискурсу, аніме слугує багатим полем для досліджень, оскільки відображає японські культурні, соціальні, лінгвістичні та інші особливості.

Серед ознак медіа-дискурсу виділяють: 1) орієнтованість на масовий соціум (публічність); 2) переважно групова співвіднесеність, адже споживач бере участь у спілкуванні групи однодумців; 3) всеосяжність, адже інформація охоплює різні сфери життя; 4) місце розташування, пов'язане з регіональністю того чи іншого медіа-дискурсу; 5) орієнтованість на протиріччя; 6) вплив на групи людей, формування думок і поглядів мас [Коритнік 2020, с. 269].

Як частина медіа-дискурсу, аніме розраховане на широке коло

споживачів, що зумовлено його багатожанровістю та орієнтацію на різні вікові категорії [Norris 2009, с. 236, 239]. Враховуючи це і те, що воно є розважальною і доступною формою аудіовізуального мистецтва, аніме збирає навколо себе однодумців у різних куточках світу [Zhu 2023, с. 42; 21]. Серед сфер, які воно охоплює, згадують архітектуру, материнство, соціальне життя та звичаї, гендер, історію, релігію тощо [Norris 2009, с. 237]. Регіонально це японський продукт, оскільки зародилося в Японії на основі японського світобачення, культури та візуального мистецтва [Norris 2009, 236].

Аніме піднімає різні дискурсивні питання, такі як, наприклад, становище жінки в суспільстві, гомосексуальні стосунки, підліткову вагітність тощо [Norris 2009, с. 244]. Наприклад, «Зошит смерті» розповідає про героя, який, отримавши можливість вбивати через вписування імені людини в спеціальний зошит, почав чинити, на його думку, правосуддя, що, у свою чергу, порушує питання моральності та справедливості його вчинків.

Таким чином, порушуючи важливі та цікаві теми, орієнтуючись на широкі маси та будучи поширеним поза межами Японії, аніме впливає на формування думок великої кількості людей не тільки на теми, які там піднімаються, а й на сприйняття Японії, японської мови та культури в цілому [Norris 2009, с. 126–127].

2.2.2. Лексико-стилістичні особливості аніме-дискурсу.

Оскільки дискурс також визначають як сукупність пов'язаних між собою текстів з притаманною їм граматику, лексикою, правилами слововживанням тощо [Ситник 2020, с. 123], при окресленні аніме-дискурсу варто охарактеризувати ці особливості. Частково на їх вибір впливають властивості функціонального стилю аніме та його жанровість.

Аніме тісно пов'язують з іншим японським мистецтвом – *манга* (漫画), оскільки воно з'явилося трохи раніше. Спочатку аніме навіть називалося «*теребі-манга*» (テレビ漫画), тобто «телевізійна манга», оскільки ці жанри

доволі схожі і поділяють між собою певні особливості зовнішнього вигляду та мовлення персонажів [Norris 2009, с. 236; 47]. Манга поєднує літературне мистецтво з ілюстрацією, тож має риси художнього твору з притаманним йому стилем [Unser-Schutz 2010, с. 25]. Аніме, як аудіовізуальна форма розвитку манга, успадковує ці особливості, що дозволяє говорити про наявність елементів художнього стилю і в ньому.

Мову художніх творів розглядають як підсистему загальнонаціональної мови, головною рисою якої є образність та естетична трансформація мовних засобів різних рівнів задля виразнішого відтворення змісту й авторського стилю [Шульжук 2019, с. 197]. Науковці пояснюють відмінність між мовою живого спілкування та мовою художніх творів тим, що першій притаманна певна нормативність і передбачуваність. Таким чином, відступ від цих норм підсвідомо привертає увагу й збуджує уяву, викликаючи у читача певне емоційне переживання та, власне, слугує засобом досягнення потрібного авторові ефекту [Галич 2005, с. 176–177].

Відповідно, в аніме використовується японська мова з притаманними їй ієрархічністю та контекстуальністю, на які впливає японська культура й менталітет, але з додаванням певних особливостей для забезпечення виразності, створення образу персонажів та досягнення певного стилістичного ефекту.

Перша така особливість – вживання ономафем. Наприклад, коли один з персонажів аніме «Токійський гуль» (東京喰種) здійснював акт погрози, він використав ономафею «グチャグチャに» (досл. – «безладно», «хаотично»), описуючи спосіб вбивства головного героя. Це додало виразу «殺す。グチャグチャに。殺す» («Приб'ю! Зроблю з тебе кашу! Приб'ю!») емоційності, ворожості, підсилило зображення стану афекту персонажа та слугувало потужним засобом для залякування шляхом викликання в уяві жертви конкретного образу жорстокої смерті.

Порушення мовно-соціальних норм – наприклад, неправильне вживання кейго чи непідходящої до ситуації або надто експресивної лексики. У тому ж аніме один з персонажів запізнився на важливу зустріч, бо заблукав. Різко відчиняючи двері, він сказав: «すいません。篠原さんの下っ端の鈴屋什造です。迷子になっていて遅れてしまいました。よろしくお願ひしますです» («Вибачайте! Я підлеглий пана Шінохари, Судзюя Джюдзо. Я заблукав, тому запізнився. Надзвичайно приємно познайомитися»). Тут ми бачимо використання просторічного «すいません» – «перепрошую», самозневажливого розмовного жаргонізму «下っ端» – «підлеглий» та нашарування «ます»-форми з закінченням «です». Разом з зовнішнім виглядом персонажа, тоном його голосу і манерою спілкування, автори створюють образ комічного та дивакуватого хлопця, який не розуміє соціальних норм і не усвідомлює недоречності своєї поведінки.

Вживання стилістично забарвлених слів, таких як діалектизми, жаргонізми, вульгаризми, сленг також створює певний стилістичний ефект та формує уявлення про персонажа: його соціальну приналежність, рівень освіченості, походження тощо. Наприклад, вживання діалектів у японських творах пов'язане зі стереотипізацією та уявленням про носіїв того чи іншого діалекту. Так, кіотський діалект асоціюється з вищим класом, елегантністю та ніжністю й використовується для надання або підсилення особистості та унікальних рис здебільшого жіночих персонажів [Rahardjo 2021], тоді як кансайський або осакський діалекти може підкреслювати балакучого, жадібного, хвалькуватого персонажа або представника мафії [Kinsui 2017, с. 50].

Зі стереотипізацією певних образів пов'язана також рольова мова персонажів – «якуваріго» (役割五). Вона може бути повністю вигаданою або базуватися на справжній японській мові, однак, за допомогою певного набору лексико-граматичних особливостей, рольова мова допомагає зобразити стать,

вік, соціальний статус, професію, особистість персонажа тощо [Kinsui 2017, с. 125–126]. Переважно персонажі, які говорять відмінною рольовою мовою, не є головними або мають специфічну роль у творі й допомагають рухати й розвивати сюжет [Kinsui 2017, с. 127]. Існує безліч видів «якуваріто», оскільки кожен з них може мати власні підвиди. Наприклад, жіноча мова може варіюватися від архаїчної (наприклад, мова молодій панянки з хорошої сім'ї) до чогось близького до чоловічої мови [Kinsui 2017, с. 128–129].

Серед видів «якуваріто» однією з найбільш репрезентативних є мова старшого чоловіка. Їй притаманні такі особливості: використання форми «おる» замість «いる», кінцева експресивна частка «じゃ», заперечення «ん» та займенник «わし» замість «わたし». Особливості мови старшого чоловіка беруть свій початок в західно-японських діалектах, тобто в справжній мові ці характеристики є регіональними, а не віковими [Kinsui 2017, с. 130–131], однак через закладені через аніме, манга та відеоігри стереотипи, носії одразу впізнають той чи інший образ [Kinsui 2017, с. 127].

Великими підвидами рольової мови є гендерно маркована мова. Її прикладами є жіночі кінцеві часточки «わ», «わよ», «かしら» та чоловічі «ぞ», «だよ», «んだ», жіночі займенники «あたし», «わたくし» та чоловічі «僕», «俺», чоловічі звертання «お前», «てめえ» тощо. Все це може супроводжуватися особливою граматиною та відмінностями у вимові [24].

Мистецтво аніме не існує повністю поза межами загальноживаної японської мови, а бере звідти вже наявні особливості, формує з них необхідні художні та інші елементи й, у свою чергу, впливає на мову, якою говорять у реальному житті. Ці та інші речі формують аніме як особливу частину японської культури та багатий предмет для дослідження.

2.2.3. Поняття аніме-дискурсу.

Отже, враховуючи визначення поняття дискурсу та належність аніме до

медіа-дискурсу, зважаючи на художні, лексичні та інші особливості японської мови, її культури та менталітету, можемо означити поняття аніме-дискурсу.

Таким чином, *аніме-дискурс* – це частина аудіовізуального медіа-дискурсу, що є результатом поєднання японських мовних, культурних, соціальних та інших позамовних чинників, які створюють особливий комунікативний контекст і відображають настрої та особливості суспільства в певний період часу. Це робить аніме-дискурс цінним джерелом для його всебічного дослідження.

Особливостями аніме-дискурсу є: аудіовізуальність, багатожанровість, зв'язок із повсякденною комунікацією й художньою експресивністю, стереотипізація, рольова та гендерна маркованість мовлення, характерні граматичні конструкції, лексичні одиниці та стилістичні засоби.

Це визначення не є повним і потребує подальшого доопрацювання та ширшого дослідження, однак, на нашу думку, цього достатньо, аби сформувати уявлення про те, у якому просторі відбувається реалізація мовленнєвих актів погрози, та краще зрозуміти її особливості.

2.3. Класифікаційні параметри аналізу мовленнєвих актів погрози в аніме-дискурсі

У першому розділі ми визначили, що мовленнєві акти погрози мають складну й багаторівневу природу. Попри відсутність єдиної усталеної класифікації, сучасні дослідники пропонують низку підходів до систематизації погроз, зокрема за формою вираження, структурною організацією, прагматичним навантаженням та ступенем небезпеки, однак відчувається брак комплексного підходу для їхнього всебічного аналізу. З огляду на це, спираючись на попередні теоретичні напрацювання (Панчук 2024, Пономаренко 2019, Сарміна 2015, Goshkheteliani 2019) та зважаючи на власний корпус прикладів, ми пропонуємо комплексну класифікацію, яка

дозволить глибше висвітлити специфіку функціонування мовленнєвих актів погрози в аніме-дискурсі, враховуючи їхню ілокутивну структуру, форму вираження, ступінь небезпеки, умови успішності та реалізаційну перспективу.

Однією з найпоширеніших типологій є поділ мовленнєвих актів погрози на прямі й непрямі. Взявши за основу диференціацію Г. Сарміної, наводимо такі особливості погроз *за прямою вираження*:

- 1) Прямі (експліцитні) – акти з явно вираженою погрозою. На неї вказує наявність слова на позначення прямої шкоди, яку адресат планує завдати мовцю. Це можуть бути ультиматуми («雪音、そこを一歩でも動いたら、ぶっ殺す»), твердження («逃すまいぞ»; «殺すぞ») тощо.
- 2) Непрямі (імпліцитні) – погроза завуальована, виражена через натяк («これ、きれいねえ»), риторичні питання («おかしいか»), контекстуальні інтерпретації (фраза «いい匂い» в контексті погоні за тобою злих духів, які це говорять, набуває зловісного характеру) тощо.

Для більш чіткого розмежування прямих і непрямих погроз доцільно звернутися до визначення непрямих мовленнєвих актів, запропонованого Дж. Серлем. Він визначає їх як «випадки, коли один ілокутивний акт виконується засобами іншого ілокутивного акту» [Searle 1979, с. 31]. Непрямі акти він називає «первинними» та розмежує їх від прямих «вторинних» тим, що вторинні ілокутивні акти за значенням буквальні (literal), тоді як первинні – переносні (not literal) [Searle 1979, с. 33–34].

Наприклад, висловлення «Сьогодні гарна погода» має форму репрезентатива, оскільки це констатація стану речей, однак, за певних обставин, цим самим твердженням ми можемо виражати, наприклад, прохання на кшталт: «Зводи мене в кафе», що є директивом. Таким чином, ілокутивна (лексико-граматична) форма нашого висловлення (репрезентатив) не збігається з його функцією (директива).

З огляду на це, *непрямими* погрозами вважатимемо такі, у яких: а) форма

вираження (ілокутивний тип) не збігається зі змістом; б) такі, які, вимовлені в іншій ситуації, не сприймаються як погрози; в) ті, в яких немає слів, які вказують на пряму шкоду. Відповідно, при їх класифікації, звертатимемо увагу саме на їхній вторинний зміст. Натомість *прямими* погрозами вважатимемо такі, у яких сказане потрібно сприймати буквально, оскільки воно збігається з тим, що мовець збирається зробити насправді.

Ще одним поширеним критерієм для розмежування мовленнєвих актів погрози є їхня *ілокутивна структура*. Класифікуючи мовленнєві акти погрози за нею, дослідники, зокрема Дж. Серль, відносять їх до комісивів, адже мовець зазвичай обіцяє виконати небажану для адресата дію. Водночас сучасна українська прагматика (Пономаренко 2019) розглядає частину таких актів як гібридні, що поєднують елементи директиву (вимога певної поведінки) та комісиву (обіцянка покарання в разі невиконання).

У своїй класифікації ми беремо до уваги обидва підходи, а також враховуємо критерій прямоти вираження погрози. Аналізуючи мовленнєві акти погрози в аніме-дискурсі, ми дійшли висновку, що за своєю функцією усі вони справді є комісивами, які можуть бути виражені як прямо, так і опосередковано – через інші типи ілокутивів. Прикладом прямого комісиву є фраза: «殺すぞ、クソジジイ» («Я вб'ю тебе, старий виродку!»), де виділене слово прямо відображає намір мовця.

З іншого боку, вигук: «死ね» («Помри!»), має форму директива, але не передбачає, що адресат виконає дію. Насправді висловлення реалізує комісивну функцію, тобто прихований намір мовця заподіяти шкоду – по суті, воно означає: «Я тебе вб'ю». Інший приклад: фразу «おかしいか» («Щось не так?») в контексті погрози можна інтерпретувати як: «Якщо у тебе до мене претензії, я завдам тобі певної шкоди, щоб змінити твою думку».

Щодо гібридних мовленнєвих актів, то, в разі наявності в них прямо вираженої комісивної складової, ми також класифікуватимемо їх як прямі погрози. Отож, прямі мовленнєві акти погрози, з огляду на їхній *ілокутивний*

тип можуть бути виражені:

- 1) Комісивом – мовленнєві акти, у яких мовець прямо зобов’язується виконати певну шкідливу дію щодо адресата. Така погроза не містить вимоги, а лише виражає намір, що має на меті викликати страх. Формулою таких погроз є «Я зроблю тобі Б», де Б – негативна обіцянка для адресата (напр.: «ぶっ殺してやる！」 – «Я тебе приб’ю!»);
- 2) Гібридним мовленнєвим актом з прямо вираженим комісивом, де два чи більше компонентів прямо (граматично) поєднані умовним зв’язком. Такі акти часто реалізуються в конструкціях типу «Якщо ти (не)зробиш А, то я (не)зроблю Б» (умова – санкція): «早く来ないと潰すぜ» – «Якщо зараз не підійдеш, я його розчавлю».

Натомість непрямі мовленнєві акти погрози можуть бути виражені:

- 1) Комісивом – містять негативну обіцянку чи виражають бажання завдати шкоди адресату, однак буквальне значення лексеми не відображає намір мовця прямо: «分かってもらえませんか。だったら、分からせます」 («Не розумієте, так же ж? Тоді я примушу вас зрозуміти»);
- 2) Директивом – намір завдати шкоди виражено через спробу змусити адресата щось зробити, тоді як санкція за невиконання відсутня або не виражена прямо. Можуть бути виражені через наказ, ультиматум, риторичне питання, команду тощо: «さっさと消えちまえ、禍津神」 («Зникни, боже нещастя!»);
- 3) Репрезентативом – намір завдати шкоди зазвичай виражено через натяки у формі тверджень, описів, міркувань тощо: «お前は後回した」 («Тебе залишимо на потім»);
- 4) Експресивом – натякають на намір завдати шкоду через висловлення почуттів, переживань чи психологічного стану мовця: «誰かしら。私今、すごくお腹が空いてるの」 («Хто б це міг бути? Я зараз якраз таки-и-й голодний»);

5) Гібридним мовленнєвим актом – такі, які поєднують ілокутивні сили директиву та комісиву, однак комісив або виражається непрямо (за допомогою інших ілокутивних актів), або намір завдати шкоду в ньому виражено не буквально. Як і прямі, непрямі гібридні погрози часто реалізуються у формулі типу «*Якщо ти (не)зробиш А, то я (не)зроблю Б*». Вона часто виражена імпліцитно або в іншому порядку, але прагматичне значення підпадатиме під непряму комісивно-директивну структуру: «*殺されたくなかったら死ぬ気で隠しな*» – «Якщо не хочеш, щоб його вбили, добре це приховуй». Гібридний непрямий акт погрози може поєднувати: комісив у формі репрезентатива та директив; обидва компоненти у формі репрезентатива; директив у формі репрезентатива та комісив тощо.

За рівнем небезпеки/ступенем ворожості поділяємо погрози на низький, середній та високий рівні (відповідно до типології, запропонованої І. Гошхетеліані 2019, з уточненням прикладів та описів на основі власної інтерпретації):

- 1) Низький – низька ймовірність виконання. Це можуть бути жартівливі погрози або ті, які мовець не збирається виконувати, а висловлює метафорично чи для вираження почуттів: «*そしたらまらチューしてあげる*»;
- 2) Середній – більш ймовірні, але ще сумнівні у виконанні, можуть бути віддаленими в часі: «*次は必ず殺してやる。私の手で*»;
- 3) Високий – реалістичні, викликають страх і очікування неминучого покарання, можуть бути прямими і непрямыми, але з високим ступенем втілення у найближчому майбутньому: «*雪音、そこを一步でも動いたら、ぶっ殺す*».

В аніме-дискурсі рівень небезпеки визначатимемо за наміром мовця *завдати шкоду*, зрозумілого з його дій та реакції адресата. Наприклад, непряма

і дуже розмита погроза, яка промовляється під час спроби вбивства персонажа, за належного контексту й поєднання невербальних чи аудіовізуальних факторів, сприйматиметься як погроза високого ступеня ворожості, тоді як пряма і формально високого рівня погроза, сказана в жарт, буде сприйматися як погроза низького ступеня ворожості. Якщо погроза серйозна, але не була сприйнята адресатом належним чином, переважатиме *намір* мовця її *здійснити*.

Таким чином, проведений аналіз дозволяє виділити ключові параметри для класифікації мовленнєвих актів погрози в аніме-дискурсі, що враховують мету та дії мовця, реакцію адресата, а також ілокутивну силу, форму вираження, ступені небезпеки та успішності, а також реалізаційну перспективу самих мовленнєвих актів, забезпечуючи більш глибоке розуміння їхнього функціонування в аніме-дискурсі.

Висновки до другого розділу

У цьому розділі проаналізовано соціокультурні чинники японського мовлення, що безпосередньо впливають на формування й інтерпретацію мовленнєвих актів, зокрема погроз. Встановлено, що ключові культурні категорії («*рейгі*», «*тачіба*», «*джьоте*», «*хонне-татамае*» та інші), а також приналежність японської до висококонтекстних культур – істотно визначають мовну поведінку японців та їхнє світобачення. Погроза в японському дискурсі часто порушує очікувані культурні норми, що посилює її прагматичний ефект.

У зв'язку з браком досліджень аніме як дискурсу, на основі аналізу підходів до дискурсу загалом і медіа-дискурсу зокрема було визначено, що аніме-дискурс – це різновид аудіовізуального медіа-дискурсу з низкою специфічних рис. У межах дослідження запропоновано таке визначення: аніме-дискурс – форма аудіовізуального медіа-дискурсу, що виникає на перетині мовних, культурних, соціальних та позамовних чинників, створюючи

унікальний комунікативний простір, який відображає суспільні настрої та культурні коди певного часу. Серед ключових характеристик аніме-дискурсу виокремлено багатожанровість, стереотипність, рольову та гендерну маркованість мовлення персонажів, а також специфічні лексико-граматичні й стилістичні особливості.

У підсумку розроблено класифікацію мовленнєвих актів погрози, що враховує спосіб вираження (прямий/непрямий) ілокутивний тип (комісив/директив/репрезентатив тощо), а також ступінь ворожості (низький/середній/високий). Отримані теоретичні результати становлять основу для подальшого лексико-прагматичного аналізу погроз в японському аніме-дискурсі, який буде здійснений в наступному розділі.

РОЗДІЛ III. ЛЕКСИКО-ПРАГМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ МОВЛЕННЄВИХ АКТІВ ПОГРОЗИ У ЯПОНСЬКОМУ АНІМЕ

3.1. Загальна характеристика корпусу дослідження

У ході дослідження було проаналізовано 83 мовленнєві акти погрози на матеріалі таких аніме, як «ノラガミ» («Безхатній бог»), «ノラガミ Aragoto» (продовження «Безхатній бог»), «東京喰種» («Токійський гуль») та «ナルト» («Наруто»). У кожному з них було опрацьовано по 12 епізодів та виписано всі репліки, що містили потенційний акт погрози. В подальшому вони були проаналізовані за критеріями структури та ступенем прямоти, а результати були зафіксовані у вигляді таблиці з перекладом та короткими коментарями щодо контексту, в якому були реалізовані дані погрози (див. *Додаток 1*). Критерії ідентифікації мовленнєвих актів погрози докладно подано у підпункті 3.2.

Вибір матеріалу дослідження зумовлений жанровою специфікою аніме-дискурсу: основним критерієм добору виступили жанри, у яких наявні елементи конфлікту, зокрема битви, ворожнеча та форми відкритої чи прихованої конфронтації. Такий підхід забезпечив широкі можливості для виявлення та аналізу мовленнєвих актів погрози, що є ймовірними у відповідних контекстах. Таким чином, в усіх аніме присутня жанрова співвіднесеність до екшну, тоді як їхніми відмінними рисами є жанр японське фентезі – у «ノラガミ», «ノラガミ aragoto» та дарк фентезі, горор – у «東京喰種» [36; 48; 49].

При опрацюванні матеріалу дослідження було виявлено, що погрози в аніме-серіалах розподілені нерівномірно. З 12 серій «Норагамі» вони були виявлені в 1, 4, 6, 8 та 9 серіях; у «Норагамі арагато» – в 4, 5, 6, 8 та 12 серіях; у «Наруто» – в 1, 3, 7, 8, 9 та 10 серії, а в «Токійський гуль» погроз не виявилось

лише в 4 та 6 серіях. Далі детальніше розглянемо кількісний розподіл мовленнєвих актів погрози за різними критеріями. Особливу увагу зосереджено на співвідношенні прямих та непрямих погроз, їхньому розподілу за аніме-творами, а також на ступені їхньої ворожості.

3.2. Кількісний аналіз погрозових реплік в аніме

Як було зазначено вище, загалом під час дослідження було проаналізовано 83 погрозові репліки. Їхня кількість вимірювалася наявністю компонента-носія погрози. Наприклад, якщо персонаж 3 рази вигукував 殺す! («Вб'ю!»), то це рахувалося за 3 одиниці. Межами погрози вважаємо одне граматичне речення або один вигук, який може складатися з: а) одного слова-носія погрози; б) слова та частки; в) слова та прислівника тощо, однак головний компонент у вигуку лише один.

Для аналізу непрямих погроз застосовано прагматично-семантичний підхід, що передбачає тлумачення висловлювань у контексті та визначення прихованого ілюктивного змісту. У таких випадках спершу виявлявся лексичний елемент, у якому було закодовано погрозу, після чого здійснювалося його «розшифрування» шляхом переформулювання висловлювання в експліцитну комісивну форму. Це могло відбуватися через реконструкцію висловлювання шляхом зміни синтаксичної ролі учасників комунікативної ситуації: адресат як виконавець – мовець як виконавець («死ぬ» – 殺す, «お前は死ぬ» – お前を殺す), завершення вислову на основі контексту й невербальних засобів, відображених в аніме («僕の番» – 今からお前を拷問する), через трансформацію граматичної конструкції («殺しちゃおっかな、喰っちゃおうかな» – 喰って殺す) тощо (див. *Додаток 2*). Отримані в такий спосіб реконструйовані погрози було класифіковано та проаналізовано.

Для наочності отриманих результатів нижче подано діаграму, яка відображає розподіл погроз за проаналізованими аніме-серіалами. Таким чином, було встановлено, що найбільшу кількість погроз зафіксовано в аніме «Токійський гуль» – 44 репліки, що узгоджується з його жанровими характеристиками – дарк фентезі та горор, які передбачають вищий рівень конфліктності та жорстокості.. Далі йдуть «Наруто» – 14 реплік, «Норагамі» – 13, а також «Норагамі арагато» – 12.

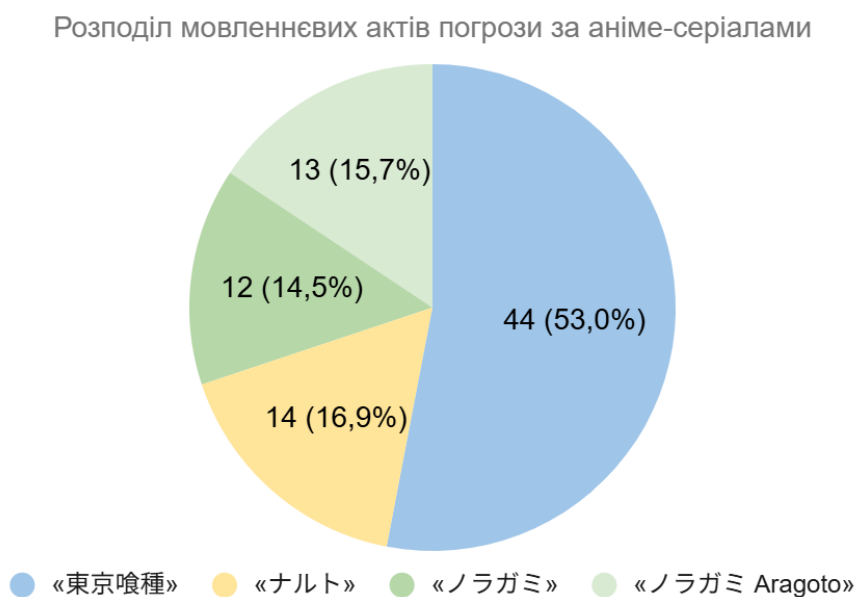

Рис. 3.1. Розподіл мовленнєвих актів погрози за аніме-серіалами

Для того, щоб вирахувати, в якому з творів вживається більша частка погроз на одну серію, поділимо загальну кількість реплік в кожному аніме на кількість серій, в яких вони були реалізовані, та порівняємо результати. Загальні тенденції можна побачити в діаграмі на рис. 3.2.

Частотність погрозових реплік на серію аніме

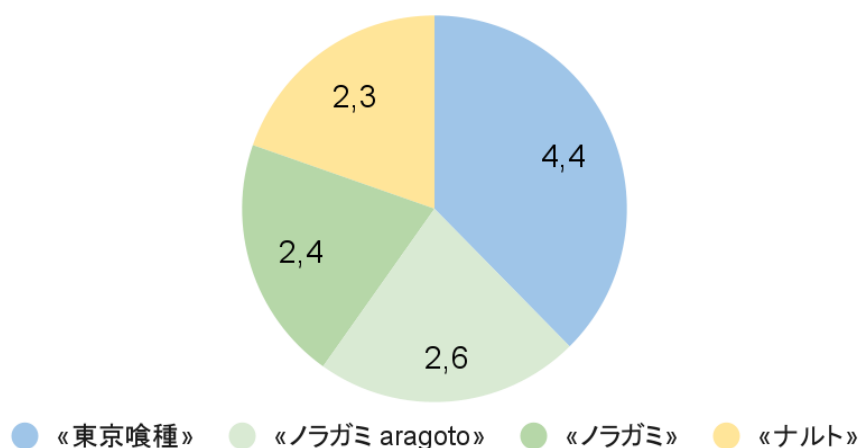

Рис. 3.2. Частотність погрозових реплік на серію аніме

Тут можна помітити, що, попри те, що «Наруто» на другому місці серед загальної кількості погроз, персонажі в цьому аніме на серію в середньому погрожують найменше, тоді як тенденція частотності погроз в інших аніме на серію збігається тією, що відображена на діаграмі на рис. 3.1.

За прямою вираження погроз розподіл наступний: серед 83 актів погрози 27 – прямі (32,5%), 56 – непрямих (67,5%). Наступні діаграми відображають, яким чином прямі та непрямі погрозові репліки розподілені в проаналізованому матеріалі:

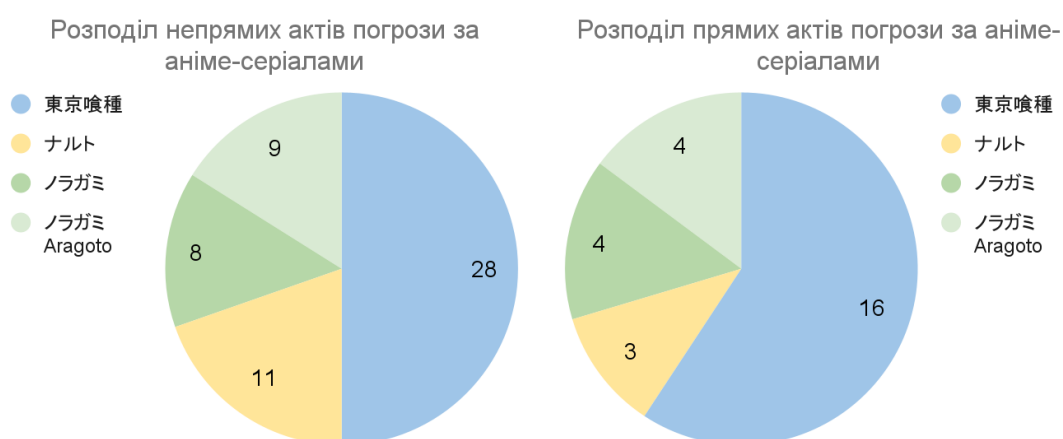

Рис. 3.3. Розподіл прямих і непрямих актів погрози за аніме-серіалами

Таким чином, бачимо, що більшість мовленнєвих актів погрози в японському аніме виражається імпліцитно, тобто за допомогою лексико-граматичних засобів, які маскують погрозу. Як видно з діаграм, тенденція домінування цього типу погроз спостерігається в кожному з творів. Як зазначалося в другому розділі, японську культуру відносять до культур високого контексту, що впливає також на спосіб вираження погроз в аніме – саме цим, як одним з факторів, можна пояснити дане явище.

Кількісному розподілу мовленнєвих актів за ілокутивним типом притаманні такі особливості:

Розподіл актів погрози за ілокутивним типом

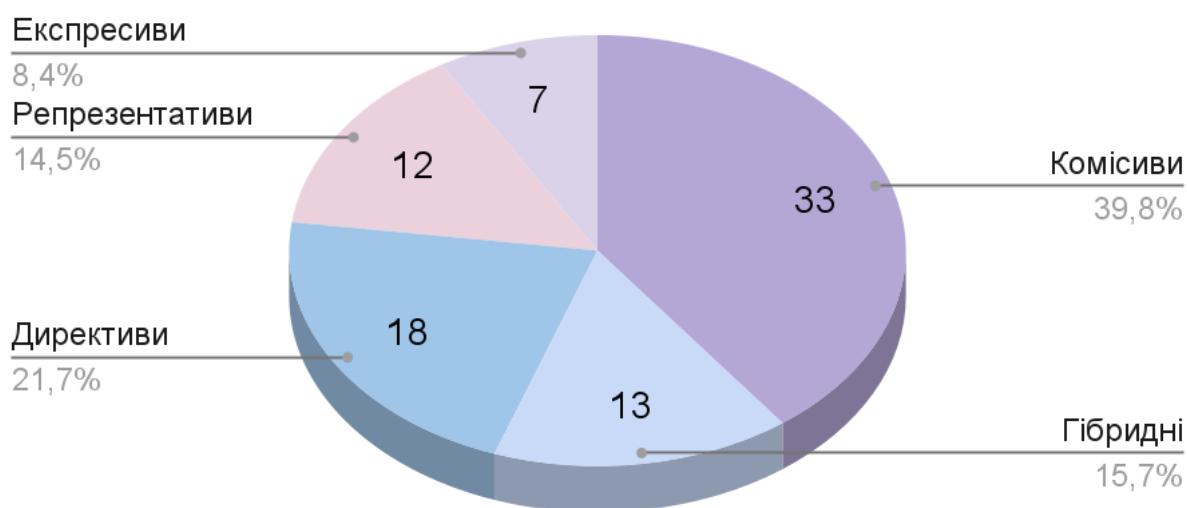

Рис. 3.4. Розподіл мовленнєвих актів погрози за ілокутивним типом

З діаграми бачимо, що більшість погроз виражаються як комісиви – 33 погрози (19 прямих та 14 непрямих), далі йдуть директиви – 18 погроз, третю сходинку займають гібридні мовленнєві акти – 13 погроз (8 прямих та 5 непрямих) за ними – репрезентативи – 12 погроз. Найменше вони виражалися експресивами, які становлять всього 7 погрозових реплік.

В аніме «Токійський гуль», у зв'язку з його насиченістю на відповідні

сюжетні повороти, в яких реалізуються акти погрози, відображені всі можливі ілокутивні типи. Таку ж ситуацію ми побачили в «Норагамі арагото», тоді як в «Наруто» не було експресивних та гібридних погроз, а в «Норагамі» – експресивних.

За ступенем ворожості абсолютна більшість проаналізованих погроз відображали високий рівень агресії мовця (60 погроз) та були вимовлені під час створення загрози життю адресата, висловлення наміру завдати фізичної шкоди тощо, погроз середнього ступеня ворожості налічується 16, а низького – 7. Для зручності ми відобразили результати у діаграмі внизу.

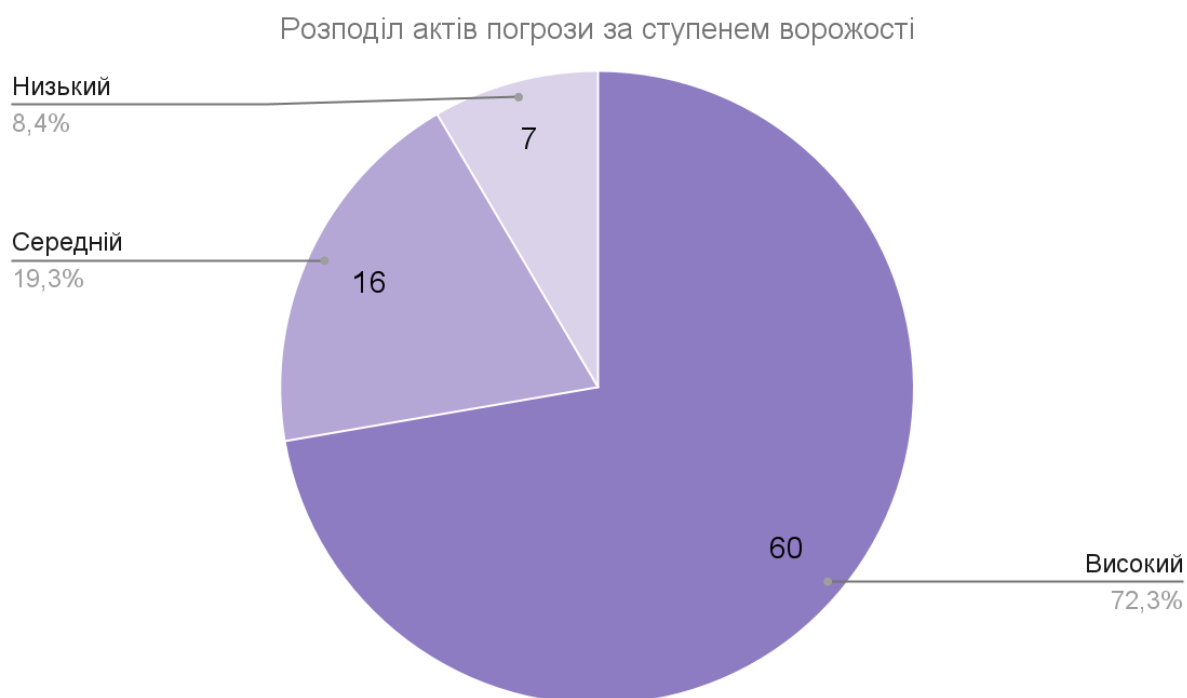

Рис. 3.5. Розподіл актів погрози за ступенем ворожості

Таким чином, даний аналіз дає змогу розуміти загальну картину розподілу мовленнєвих актів погрози у зазначених аніме та краще зрозуміти їхню специфіку.

3.3. Лінгвопрагматичні особливості прямих та непрямих погроз в аніме. Гібридні погрози

У цьому пункті ми проаналізуємо способи вираження різних типів погроз в японському аніме та визначимо їхні лексико-граматичні та прагматичні особливості.

3.3.1. Особливості ідентифікації непрямих погроз.

Як вже було зазначено вище, непрямі погрози становлять абсолютну більшість (67,5%) від усіх проаналізованих нами актів, що можна пов'язати з наведеними нижче факторами.

По-перше, імпліцитність та символізм є рисою японської мовної поведінки, і у звичайному житті японці намагаються уникати конфронтації – це відображається і в доборі лексики та граматичних конструкцій. Оскільки аніме є продуктом японської культури, ці особливості простежуються й у його дискурсі. Наприклад, конструкція «～てあげる» буквально виражає намір мовця зробити щось для адресата – тобто надати дію як послугу, і за самою своєю суттю вона не є прямою (пор.: する – してあげる). Відповідно, коли хтось вимовляє фразу «お腹、優しくかき混ぜてあげます» – «Я ніжно перемішаю твої нутроці», це звучить так, наче про адресата піклуються, бо *для нього* зроблять якусь дію. Тим не менш, насправді це є обіцянкою холоднокровного вбивства.

По-друге, жанрова специфіка обраних аніме-творів теж певним чином визначає особливості погроз. Наприклад, у жанрі екшн присутня велика кількість бійок та ворожнечі, які рухають сюжет, і такі погрози можуть використовуватися як частина тактичної гри або емоційної маніпуляції. У горорі вони слугують для вираження психологічного впливу, створення атмосфери страху та навіювання. В одному з епізодів «Норагамі арагото», який є частиною жанру японське фентезі й у якому сюжет побудований навколо

японської міфології, намір вбивства виправдовують вищою божественною місією: «貴様らを討つは私怨なれど、邪悪を誅するは世の理.

До частини жанрової специфіки можна також віднести роль персонажа й ситуаційний контекст. Антагоністи з прописаним і складним характером можуть вдаватися до таких погроз, аби насолодитися грою й психологічним домінуванням, для створення напруги тощо. Наприклад, в аніме «Токійський гуль» садистка Різе, фізично та емоційно знущаючись над головним героєм, промовляє: «素敵よ、その表情。もっと私をゾクゾクさせてー», де «ゾクゾクさせてー» означає непряму обіцянку влаштувати ще більших страждань для адресата заради досягнення на його обличчі виразу жаху.

Аніме-дискурсу притаманні особливості художнього стилю, а отже й певна естетизація мовлення, що впливає на використання евфемізмів, натяків, метафор тощо. Крім того, аудіовізуальність допомагає використовувати додаткові невербальні засоби для досягнення ефекту імпліцитності. Це можуть бути загрозливі дії персонажа, напружена музика, емоції персонажів та засоби їхнього підсилення через характерні для аніме особливості анімації.

У другому розділі ми встановили, що непрямі погрози можуть виражатися комісивами, директивами, репрезентативами, експресивами або поєднувати в собі декілька ілокутивних типів. Непрямі погрози на перший погляд можуть не виглядати як погрози взагалі, адже в іншому контексті ми сприйматимемо їх як накази (директиви), висловлення емоцій (експресиви), певних фактів (репрезентативи) тощо. Це й зумовлює складність їхнього виокремлення з потоку діалогів та змушує шукати способи вирішення цієї проблеми. Для того, щоб інтерпретуватися як погроза, таким актам потрібно містити певний елемент, який маскує справжній намір мовця. Декодувавши таке повідомлення, маємо отримати прямий комісив типу *Я зроблю тобі Б*, де *Б* – негативна для адресата обіцянка. Саме тому в інтерпретації таких актів важливу роль відіграє контекст та аудіовізуальні елементи аніме.

Наприклад, фразу «はいはい匂い匂い» у звичайній ситуації ми, швидше за все,

сприйматимемо як констатацію факту. Якщо додати трохи експресивності (наприклад, наявність «～ですね» в кінці речення, особливу інтонацію, вираз обличчя тощо), у нас вийде вираження почуттів. Однак, у контексті того, що ти – персонаж аніме, за яким біжить зграя злих духів, основним заняттям яких є вбивати або поїдати – цей вираз набуває загрозливого значення. Розуміючи контекст, ми робимо висновок, що «いゝいゝ匂い» означає щось на кшталт: «いゝいゝ匂いですから、あなたを食べる». Тим не менш, вимовлена в тому ж аніме іншим персонажем за інших обставин ця фраза виражала захоплення приємним запахом людини.

Таким чином, враховуючи контекст та невербальні елементи, ми, перетворюючи вираз на комісивний, визначали, що саме хоче сказати мовець й аналізували, є це погрозою чи ні. Такий спосіб дав змогу відділити непрямі погрози з потоку реплік, поділити їх на групи за ілокутивним типом і, на основі цього, виділити особливості того чи іншого виду імпліцитних погроз. Отримані результати ми зафіксували у таблицях (див. *Додаток 1* і *Додаток 2*). Відповідно, наступним кроком буде розглянути ці особливості.

3.3.1.1. Непрямі комісивні погрози.

Це такі погрози, де виражено намір чи бажання мовця завдати шкоди адресату, але лексична або граматична одиниця-носій ворожого змісту означає не той спосіб, яким цієї шкоди завдається. Нижче наводимо такі особливості непрямих комісивних погроз в японському аніме:

- 1) Прямий намір або воля завдати шкоди адресату, виражений переважно через граматичну форму «～てやる» (що є ознакою прямого комісива) у поєднанні з:
 - лексикою на позначення натяків, метафор чи евфемізмів, яка зазвичай означає «вбити», «побити», «покалічити» тощо, тобто асоціюється з прямим значенням, але насправді його не виражає: «始末して...» –

«розібравшись, ...», «千倍にして返してやっから» – «поверну в тисячу разів більше», «口、二度と開かぬえようにしてやる» – «зроблю так, щоб твій рот більше не відкрився», «分からせます/分からせてやる» – «змушу зрозуміти»;

- лексикою, яка у звичайній ситуації означає щось нейтральне або позитивне: «分かったか、夜ト？神器を奪われた苦痛が。楽にしてくれる！」 – «Принесу радість» або «звільню від страждань» тут означає «вб'ю», «優しく» в поєднанні з «かき混ぜてあげますからね» створює різкий контраст і насправді означає щось на кшталт «激しくかき混ぜる»;

2) Граматично непрямо виражений намір завдати шкоди, наприклад, через:

- форму бажання «~たい», «~てえ»: «こいつを君の耳の中に入れていたんだけど» – «Хочу запахати тобі її (багатіжку) у вухо». Цей вираз можна розшифрувати як: «Я запахаю тобі її у вухо» або: «Я буду тебе катувати». Тут також наявна граматична форма «~んだけど», яка виражає невпевненість і контрастує зі справжнім наміром;
- форму вираження необхідності щось зробити, на кшталт «~りや(なければならぬ)», «てあげないと»;
- форму дозволу/заборони: «逃すまい» – «не дозволяю втекти».

Серед інших форм наміру, через які реалізуються непрямі комісивні погрози, трапляються: «~てくれる», «~てあげます», «~てやっから» (часто у поєднанні з кінцевою часткою «ぞ») – виражають рішучість; форми примусу: «~せます», «~せてやる» тощо.

Для підсилення таких погроз можуть вживати образи: «猿まね口», – «мавпячий рот», «ゴミ共» – «нікчеми»; зневажливі або зверхні звертання: «あいつら», – «вони», «てめえ» – «ти»; гіперболи: «千倍にして» – «посилити в

тисячу разів», експресивні кінцеві частки: «ぜ», «ね», «よね» тощо.

3.3.1.2. Непрямі директивні погрози.

Виражаються наказом або риторичним питанням. Наказ переважно стосується смерті адресата або означає, що насправді бажану дію виконуватиме не він, а сам мовець. Такі погрози виражаються граматичними формами наказу, часто у поєднанні з лексемами на позначення смерті адресата: «～え», («死ね», «消えちまえ» = «вб'ю»); «～させて» («ゾクゾクさせて» = «буду тебе ще більше мучити»), «～させてもらおう» («片づけさせてもらうぜ» = «завдам тобі фізичної шкоди»), «～ばいい» («クインケになればいい» = «вб'ю тебе і зроблю з тебе зброю») тощо.

Риторичні питання ми віднесли до директивів, оскільки, хоч і не потребують відповіді, вони все ще залишаються питаннями. Граматично вони виражаються формами «～か», «～てもいい», «～でいい», «～てやろうか». Окрім прихованого наміру завдати шкоду вони, часто відображають глузування чи знущання над адресатом, що підсилює ефект погрози. Форма «～っちゃうか (～てしまうか)» додатково виражає вдаваний жаль, «～てもいいかな», – невпевненість, а «～ちゃおうかな» – поєднання жалю та невпевненості. Це, наприклад, у репліках «もう殺してもいいかな、喰ってもいいかな。殺しちゃおうかな、喰っちゃおうかな», висловленим у контексті тортур над адресатом та вираженням мовцем страшеного захвату від процесу, додає моторошності ситуації та викликає в адресата відчай, безнадію, ламає психологічно, а також підкреслює домінуючу позицію мовця.

Додатковими засобами таких погроз можуть бути натяки: «おかしいか?» – «Щось не так?» (після цього виразу також було речення «おれは気に入ったんだが», де «だが» – теж виражає натяк на те, що суперечити не можна); евфемізми: «それが遺言か?» – «Це твій заповіт?»; образи: «禍津神

» – «Бог нещастя»; прислівники: «さっさと死ね! » – «Помри негайно!», «次はもっと強めでいい? » – «Наступного разу сильніше?»; кінцеві експресивні частки: «よね» («僕に喰われても、仕方ないよね» – «Нічого ж страшного, що я тебе з'їм?»), «でね», згадане раніше «かな», ономапопеї: «ゾクゾクさせてー» – «Дозволь мені насолодитись» тощо.

3.3.1.3. Непрямі репрезентативні погрози.

Це такі, які переважно виражаються у формі твердження, передбачення тощо. Їх доволі складно помітити, оскільки єдине, що відрізняє їх від звичайних тверджень-репрезентативів – це підтекст, натяк, прихована обіцянка завдати шкоди.

Граматично вони виражаються засобами констатації фактів, серед яких: кінцеві частки «だ», «だわ», «の»; граматичні конструкції «~こと», «~べきだ», словникова форма дієслова тощо.

Хоч у проаналізованих репліках і містилося кількаразове вживання грубого звертання «お前», та «貴様ら», загалом лексичні особливості таких погроз визначити складно. Причина цього полягає в тому, цей тип значною мірою покладається на контекстуальність та натяки, засобами для яких можуть бути фактично будь-які лексичні одиниці. Саме тому доцільніше розглядати погрози-репрезентативи на конкретних прикладах.

Один з персонажів аніме «Токійський гуль», Мадо, є найкращим представником організації, яка займається вбивством гулів. Вбивши сім'ю з двох гулів, він збирається зробити те сам з їхньою донькою. Твердження «素晴らしい。そうだ、家族は一緒に居るべきだ» – «Дивовижно! Точно, сім'я повинна бути разом» за звичайних обставин не несе ворожого змісту й навіть може трактуватися як турбота, однак, розуміючи контекст, ми вловлюємо в ній натяк на обіцянку вбивства.

Фраза «次は、僕の番» – «Тепер моя черга», спокійно може бути

вирваною з діалогу дітей, які грають у гру. Однак, в контексті того, що її сказала людина, яку до цього довгий час катували, і яка тепер вирвалася з кайданів, ми розуміємо, що мовець має на увазі: «Тепер моя черга тебе катувати», тобто, переводячи це в прямий комісив, маємо: «Зараз я тебе катуватиму».

Ще одним прикладом погрози-репрезентатива є наступний діалог з «Наруто» між Какаші та Дзабудзою:

— お前には未来が見えるのか？

— ああ。お前は死ぬ。

Репліка Какаші звучить як передбачення про майбутнє. Однак, сказана в розпалі битви стосовно того, що Какаші відбиває всі атаки Дзабудзи, через що той прогає, ця фраза набуває значення погрози. Доказом цього слугує той факт, що, вимовляючи її, Какаші готувався до удару і замахнувся на Дзабудзу зброєю. Більше таких прикладів можна побачити в *Додатку 1*.

3.3.1.4. Непрямі експресивні погрози.

Серед нашого матеріалу складають найменшу кількість – їх налічується всього 7. За структурою вони схожі на погрози-репрезентативи, однак їхньою особливістю є натяк на завдання шкоди через висловлення почуттів. Чудовим прикладом такого типу погроз є наступний діалог між Канекі та Різе з «Токійський гуль»:

— 金木さん... 本当はわたし気づいていたんです。あなたがわたしを見てくれたこと。

— えっ。じゃあ、利世さんも...

— ええ、わたしもあなたのことが...好き。

Ця розмова, на перший погляд, здається звичайним діалогом між двома закоханими, проте контекст підказує зовсім інше. Різе – ненажерлива дівчина-гуль, яка хитрощами заманила Канекі в темний провулок. Слово «好き» вона

сказала йому на вухо, після чого почала перетворюватися на гуля і вкусила хлопця за плече. Відповідно, у цьому слові можна зрозуміти вираження вподобань Різе щодо їжі, де їжею слугує Канекі. Отже, під словом «好き» вона має на увазі щось на кшталт «食べたい».

Вираження подібних натяків на бажання з'їсти адресата через вподобання чи вираження захоплення не є рідкістю для проаналізованих аніме, зокрема тих, які містять у жанрі елемент фентезі. Наприклад, у «Норагамі арагото» богиня підземного царства Ідзанами, вхопивши священну зброю однієї з персонажок, промовила: «これ、きれいね». Цей вираз є не просто висловленням думки щодо сережки, у вигляді якої тоді був Чьокі (персонаж), а натяком на те, що він слугуватиме чудовою їжею. Доказом цього є подальші фрази стосовно «справжнього бенкету» в підземному царстві в цей вечір, а також репліки інших істот: «おいしそう» – сказала перша; «おいしそうねえ» – підтвердила друга. Ці репліки теж є прикладами погроз-експресивів.

Окрім вираження вподобань, вони також можуть висловлювати невдоволення:

—大喰いってのは伊達じゃないみたいだね。

—わたし、食事の邪魔されるのって大嫌いなよね。

Різе поїдала людину, коли в приміщення зайшов чоловік та вимовив першу фразу. З її закривавленого обличчя та тону голосу одразу зрозуміло, що це погроза. Серед засобів, які підкріплюють експресивність, бачимо кінцеві частки, які одночасно виражають пояснення, твердження та натяк.

Ще один схожий приклад з цього ж аніме: Тока сказала Нішікі про те, що він не має права розпоряджатися територією Різе після її смерті, на що він відповів: «年下のくそ生意気がきにコケにされるのって、すげーむかつくんだよな». Бачимо тут декілька моментів: образливе звертання «くそ生意気がき» – «зухвалий нікчемний шмаркач», зверхність з позиції старшого за віком (目上の人), підсилення вираження невдоволення через прислівник «す

げー». У поєднанні з тим, що, говорячи це, Нішікі почав наближатися до Токи, перетворюючись на гуля, можемо однозначно стверджувати, що це погроза щодо фізичної розправи або вбивства.

У цьому прикладі також можна простежити відображення культурного аспекту «*тачіба*», адже мовець відчуває свою перевагу саме з позиції старшого. Відповідно, його агресія викликана тим, що, на його думку, позиція Токи не дозволяла їй йому суперечити. Такими діями вона підривала авторитет Нішікі, що, у свою чергу було загрозою його «обличчю».

Отже, бачимо, що в обраному матеріалі представлене широке різноманіття прикладів непрямих погроз різних типів, що дало можливість виділити їхні особливості та простежити закономірності. Серед спільних рис для всіх непрямих погроз можна виділити вживання засобів для підсилення експресивності та ворожості, таких як натяки, образливі та зверхні звертання, метафори, гіперболи, експресивні частки, ономатопеї, прислівники тощо.

3.3.2. Лексико-прагматичні особливості прямих погроз.

Прямі погрози – це такі, в яких прямо виражається намір завдати шкоду, і мовець збирається це зробити саме так, як він це вказує. Оскільки ми погоджуємося з думкою Дж. Серля про приналежність погроз до класу комісивів, до категорії прямих погроз ми зараховуємо лише «чисті» комісиви та гібридні погрози, у яких санкція виражена через прямий комісив. Винятки становлять погрози, де обіцянка вбивства чи іншої санкції сказана в жарт. Ми визначаємо їх як такі, в яких бракує будь-якого наміру реалізації і зараховуємо їх до погроз низького ступеня ворожості.

З огляду на зазначені в попередньому пункті причини, прямі погрози становлять лише третину всіх проаналізованих актів. Більшість з них виражає високий ступінь агресії та напругу, що відображено у їхніх лексико-граматичних особливостях. Такі погрози зазвичай підкреслюють загострення під час сутички, перебування мовця в стані афекту тощо.

Проаналізувавши погрозові репліки, ми виявили наступні особливості прямих комісивних погроз у нашому матеріалі:

По-перше, граматично вони виражаються чотирма способами:

- 1) звичайна словникова форма: «殺す», «喰う», «喰い殺す» (7 реплік);
- 2) поєднання словникової форми з кінцевою часткою «ぞ», яка підсилює намір, причому, будучи чоловічою часткою, у погрозах вона вживається й жінками: «殺すぞ、クソジジイ»; «ナルト、殺すぞ» (3 репліки);
- 3) форма «～てやる»: «次は必ず殺してやる», «ぶっ殺してやる» (3 репліки);
- 4) форма «～てやる», поєднана з часткою «よ», «ぞ», тощо: «共同訴訟起こしてやっからな», «けりつけてやるよ», «バッキバキにしてやるよ» (3 репліки).

По-друге, вони містять такі слова, як «殺す» (10), «ぶっ殺す (2), «喰う», «喰い殺す», «バッキバキにする», «けりつける», «訴訟起こす». Лексеми «喰う» та «喰い殺す» зумовлені специфікою аніме, оскільки в якості погроз у звичайному житті їх переважно вживають у переносному значенні. Те саме можна сказати й про оноματοпею «バッキバキにする», однак у контексті аніме це було саме те, що мовець збирався зробити. Погрози можуть стосуватися не тільки фізичної розправи, а й юридичної площини. Найчастішим компонентом комісивних погроз є лексема «殺す», яка зустрічається 10 разів самостійно і 3 рази як компонент інших слів.

Таким чином робимо висновок, що існує певна різниця між вираженням комісивної прямої та непрямой погроз, яка виражена не лише прагматично, а й граматико-лексично: непрямі комісивні погрози містять маскувальні засоби та мають різноманітніші граматичні форми вираження, тоді як прямі – здебільшого однорідні.

Також наочно бачимо вплив контексту та ситуації на прагматичне значення комісивів: якщо у звичайній ситуації сказати: «Я тебе з'їм!» – це

можна буде трактувати як непрямую комісивну погрозу. З іншого боку, ця сама фраза, вимовлена канібалом чи в контексті аніме-дискурсу, може набувати прямого значення. Такі самі особливості можна простежити й у гібридних погрозах, які розглянемо далі.

3.3.3. Особливості гібридних погроз.

Гібридні погрози – це такі, у яких поєднується дві або більше ілокутивні сили, пов’язані між собою умовним зв’язком, де одна частина прямо або імпліцитно виражає вимогу, а інша – санкцію за її невиконання. Такі погрози можна виразити формулою «Якщо ти (не)зробиш А, то я (не)зроблю Б», що за директивно-комісивним значенням буде: «(Не) роби А – інакше я (не) зроблю Б або Не роби А – і я не зроблю Б».

У прямих погрозах директив зазвичай виражено імпліцитно, тоді як комісив – експліцитно. Розберімо на прикладах:

- 1) «雪音、そこを一步でも動いたら、ぶっ殺す»: перша частина в цій погрозі – «そこを一步でも動く» – має форму репрезентатива, однак прагматично означає директивне «一步でも動かない». Цей випадок підпадає під формулу *Якщо зробиш А, я зроблю Б*, але прагматично розшифровується як *Не роби А – інакше зроблю Б* (або *Не роби А – і я не зроблю Б*). За вираженням маємо тут репрезентатив та комісив;
- 2) «名乗り出ぬのなら、貴様ら全員の禊をするまでじゃ»: вимогою є «名乗り出る», санкція – «禊をする». Отже, маємо репрезентатив та комісив. «禊をする» в контексті аніме «Норагамі арагото» вживається в прямому сенсі і означає болючу процедуру, тому ця погроза є прямою. Фактична формула, яку ми маємо – *Якщо не зробиш А – я зроблю Б*, але прагматично цей вираз означає *Зроби А – інакше зроблю Б* (або *Зроби А – і я не зроблю Б*);
- 3) «そしたらまらチューしてあげる»: такий самий випадок, як з першим

варіантом: «*Якщо зробиш А – я зроблю Б*», що насправді означає *Не роби А – інакше я зроблю Б* (або *не роби А – і я не зроблю Б*).

Схожу закономірність спостерігаємо й у всіх інших випадках. Тут можна зробити такий висновок: коли ми перетворюємо умовну частину на директив, комісив не перестає бути комісивом в обох варіантах формул. До того ж, ми бачимо сталу структуру прямих гібридних погроз, яка виражається формулою «репрезентатив + умовна конструкція + прямий комісив».

Тепер розглянемо приклади непрямих гібридних погроз:

- 1) «もし夜トちゃんに何かあったら、大時化、覚悟なさい»: поетичний вираз, у якому формально маємо репрезентатив та директив, однак можемо його декодувати та зробити експліцитним: «夜トに何もしない (директив) – «私もあなたに何もしない» (комісив);
- 2) «これ以上庇い立てするならば、汝らも容赦はしない»: репрезентатив + комісив (з переносним значенням);
- 3) «次、失敗を繰り返せば、ここにお前らの居場所はないと思え»: репрезентатив + репрезентатив + формальний директив;
- 4) «殺されたくなかったら死ぬ気で隠しな»: репрезентатив + директив;
- 5) «大人しくしたら今は痛い目見なくて済むけど...»: репрезентатив + репрезентатив.

Отже, бачимо, що в прямих гібридних погроз форма вираження однакова, тоді як непрямі можуть виражатися репрезентативом у поєднанні з іншим типом акту. Саме тому непрямі гібридні погрози потребують більше розумових зусиль для їхньої інтерпретації, а також не можуть містити сталих лексичних одиниць через своє різноманіття.

Крім цього, з огляду на аналіз компонентів гібридних погроз, наведений вище, робимо висновок, що, як мінімум, один їхній компонент виражає непряме значення, і саме від наявності в другій частині прямого комісива залежить ступінь прямоти гібридної погрози в цілому.

Умовний зв'язок гібридних погроз граматично виражається такими конструкціями: «~たら», «もし~たら», «~ないと», «~なら», «~せば», «~ならば». Їхній кількісний розподіл за прямими і непрямим гібридними актами погроз можна побачити у таблиці, наведеній нижче.

Таблиця 3.1

Розподіл умовних граматичних конструкцій в гібридних погрозах	
прямі гібридні погрози	непрямі гібридні погрози
たら (3)	もし~たら
たらまら	たら
もし~たら	なかつたら
ないと (2)	せば
のなら	ならば

Варто зазначити, що вибірка занадто мала для встановлення граматичних закономірностей, однак з цієї таблиці видно, що найчастіше умова виражається через конструкцію «~たら» в різних формах в обох типах гібридних погроз. З іншими конструкціями спостерігаємо відмінності, але про повноцінні висновки, на нашу думку, говорити зарано.

Всі інші граматичні особливості залежать від типу нерепрезентативної частини. Наприклад, у прямих гібридних погрозах друга частина – комісив з прямим значенням, а отже, там зустрічатимуться такі конструкції, як «~てやる», «~てあげる», «~る», «るよ», «すぞ» тощо. З лексичною складовою у даній вибірці зустрічаються такі лексичні одиниці, як: «ぶつ殺す» (2), «襖をする», «チューする», «潰す», «殺す» (3), що підтверджує загальну тенденцію прямих комісивних погроз до кількісного переважання слова «殺す». Крім

цього, тут наявні кілька слів, які лише в певному контексті означатимуть пряму погрозу. Серед засобів, які додатково виражають вороже ставлення, траплялися: зневажливі та зверхні звертання – «貴様ら全員», «てめえ», «汝ら», «お前ら»; художні тропи – «死ぬ気で» (гіперболи), «大時化» (метафоричні вирази) тощо. Бачимо ті ж закономірності, що й в інших типах погроз, що, на нашу думку, зумовлено спорідненістю аніме з художнім дискурсом.

Підсумовуючи все, сказане вище, можемо зробити висновок, що гібридні погрози гібридні у двох аспектах: по-перше, за своєю структурою (містять два і більше ілокутивні типи актів), а по-друге – за способом вираження, оскільки поєднують прямі та непрямі компоненти мовленнєвого акту.

Таким чином, ми розглянули особливості різних типів прямих і непрямих погроз, та визначили їхні особливості, а також охарактеризували специфіку гібридних погроз. У наступному пункті зосередимось на типологізації погроз за ступенем ворожості.

3.4. Мовленнєві акти за ступенем ворожості

За ступенем ворожості або рівнем небезпеки, яку вони несуть, погрози можуть бути низького, середнього та високого рівня. У ході дослідження було встановлено, що найбільша кількість актів погрози становила небезпеку для життя або психологічного стану адресата, тобто містила високий ступінь ворожості. Серед небезпек, які несли такі погрози, були:

- 1) Такі, які несли загрозу життю, тобто мовець прямо чи непрямом повідомляв адресату про свій намір завдати йому фізичної шкоди. Серед намірів були: тортури, фізична розправа, натяки на канібалізм;
- 2) Шантаж щодо вбивства інших осіб за невиконання тієї чи іншої умови.

Реалізація мовленнєвих актів погрози високого ступеня ворожості

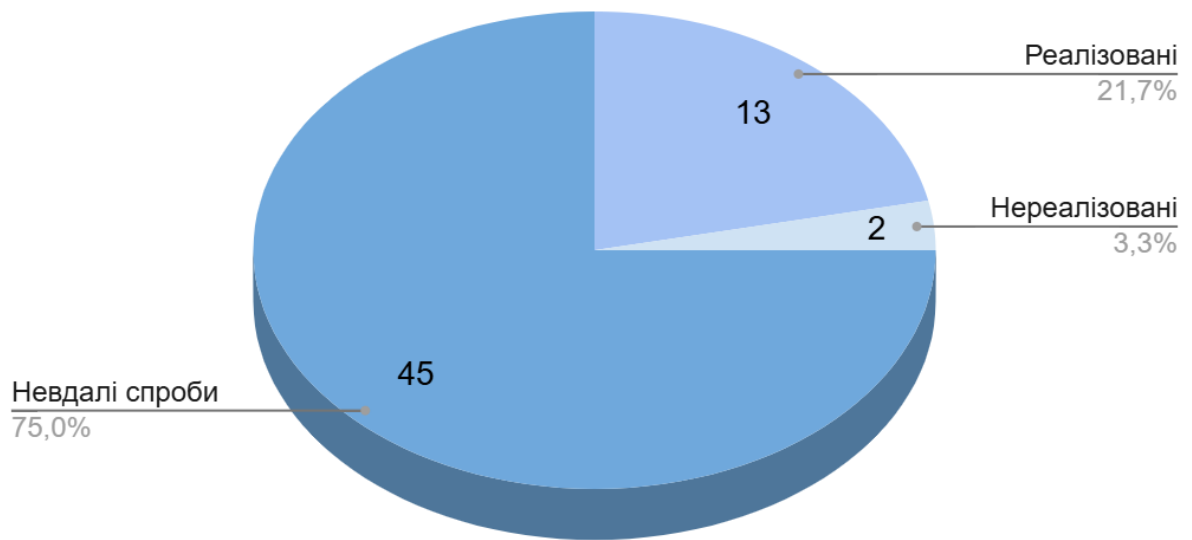

Рис. 3.6. Реалізація мовленнєвих актів погрози високого ступеня ворожості

З діаграми, поданої вище, видно, що з 60 випадків таких погроз втіленими в реальність було 13, 2 не було втілено взагалі, решта 45 – були спробами, які зазнали невдачі. Це пов'язано з тим, що:

- 1) більшість з них була адресована комусь з головних героїв. Відповідно, вони: а) уникали небезпеки шляхом втечі, б) відбивали атаку, в) були врятовані або г) їх переривали зовнішні чинники;
- 2) неможливість втілити погрозу рухає історію і певним чином використовується як сюжетний прийом. Якщо погроза була неуспішна щодо антагоніста, це змушує і персонажа, і глядача очікувати на його повернення та тримає в напрузі. Якщо погроза була висловлена антагоністом і несла небезпеку для життя персонажа, це створює напругу на страх за його життя, змушує шукати способи вирішення проблеми.

Реалізовані погрози стосувалися фізичної розправи, тортур,

самоствердження за рахунок жертви, канібалізму тощо.

До середнього рівня погроз ми віднесли такі, які:

- 1) виражають серйозний намір завдати шкоди, але є відкладеними в часі: «さてと、カカシ。お前とのけりは後回した»;
- 2) у яких реалізація настане лише за порушення певної умови, часто не найближчим часом: «もしあいつがあたし達の事に気付いたら、そんな時はあいつ殺すから»;
- 3) виражають серйозне бажання завдати шкоди, але мовець фізично чи з інших причин не здатний реалізувати погрозу. Наприклад, коли Цукіяма викрав дівчину Нішікі та сильно його побив, Нішікі з останніх сил повз до вівтаря, на якому вона лежала, хапав Цукіяму за ногу та казав: «死んでも、ぶっ殺してやる».

Погрози з низьким ступенем ворожості зазвичай нереалізовані, оскільки в мовця відсутній намір втілити їх в життя. Його метою є радше висловити свої емоції чи залякати адресата, змусити його змінити поведінку тощо. Спільною рисою проаналізованих погроз такого типу було те, що всі вони були сприйняті серйозно. Це пояснюється тим, що мовці, які їх висловлювали, мали репутацію таких, які зазвичай втілювали свої погрози в реальність. Метою таких погроз в аніме є створення комічного ефекту на основі контрасту (персонаж може виглядати дуже грізно, але не мати на меті виконати обіцянку), комічно вираженої засобами анімації та звукових спецефектів реакції адресата тощо.

Розгляньмо приклади. Наступний діалог з «Норагамі арагото» між Кофуку та Дайкоку містить одразу дві погрози з низьким ступенем ворожості:
— 恵比寿だの大黒だのわしらの名を勝手に語りおって！いつか恵比寿と共同訴訟起こしてやっからな！
— そしたらまらチューしてあげる。

Пояснення: Кофуку – богиня бідності. Вона, зустрічається з чоловіками

і витягує з них гроші, роблячи їх банкрутами. Дайкоку (Оокунінуші) – один з семи богів удачі, є богом багатства. Кофуку використовує для себе та своєї регалії імена цих богів, щоб не відлякувати послідовників. З цього маємо погрозу юридичними санкціями, доказів наміру реалізації якої в аніме не було. Оскільки Дайкоку суєвірний, слова Кофуку набувають значення прямої погрози, він комічно істерично лякається, що й створює елемент сміху.

Інший тип таких жартів побудований на погрозі завдати фізичної шкоди, яку не планували втілити в реальність, а використали суто для залякування чи як вигук-висловлення емоцій.

Приклад 1: Шікамару випадково штовхнув Наруто на Саске, через що вони випадково поцілувались. Відпльовуючись та показуючи ознаки огиди, Саске вигукнув: «ナルト、殺すぞ». Елементами анімації було показано переляк Наруто.

Приклад 2: Току змусили піти з Канекі до людини, яка виготовляє маски. Вона неохоче погодилась: «おい、眼帯。明日 2 時半駅前。遅刻したらぶっ殺す». Фраза була вимовлена як санкція-попередження в разі невиконання вимоги, однак була сказана несерйозно, адже Тока не збиралася насправді вбивати Канекі. Це зменшує ступінь ворожості такої погрози до низького.

Таким чином, бачимо, що погрози мають певні стилістичні функції в аніме-дискурсі та використовуються для створення комічного ефекту або досягнення напруги та розвитку сюжету.

Висновки до третього розділу

У цьому розділі було здійснено лексико-прагматичний аналіз мовленнєвих актів погрози, виявлених у японському аніме-дискурсі, з урахуванням типу ілокутивної сили, ступеня прямоти та рівня ворожості. На основі отриманих результатів можна зробити такі висновки:

По-перше, структура погроз у досліджуваному матеріалі є надзвичайно

різноманітною. В межах аналізованого корпусу було виокремлено як прямі, так і непрямі погрози, а також гібридні, у яких поєднуються різні ілокутивні сили – переважно директивна й комісивна. Спостерігається чітка залежність між формальною структурою акту та способом його інтерпретації: прямі погрози характеризуються більш одноманітними граматичними та лексичними засобами, тоді як непрямі мають ширший спектр вираження й вимагають залучення контексту для повного розуміння наміру мовця. Спільною рисою для всіх типів мовленнєвих актів погрози є використання художніх тропів для підсилення ворожості.

По-друге, значний вплив на прагматичне сприйняття погрози має контекст ситуації та жанрові особливості аніме-дискурсу. Одна й та сама мовна форма (наприклад, «食べたい», «殺す», «ぶつ殺す») у різних ситуаціях може набувати як прямого, так і переносного значення, перетворюючись із жарту або натяку на серйозну погрозу. Важливу роль при цьому відіграють такі чинники, як рольові позиції персонажів, жанрова специфіка твору, статус персонажа у світі аніме, а також супровідні невербальні засоби (інтонація, міміка, кінематографічні прийоми).

По-третє, гібридні погрози демонструють як структурну, так і прагматичну багат шаровість. Їхня форма зазвичай містить умовний зв'язок між частинами («～たら», «～ないと», «～なら» тощо), причому саме ступінь експліцитності комісивного компонента визначає загальний рівень прямоти акту. Водночас непрямі гібридні погрози потребують активної інтерпретації з боку адресата, що створює додаткову комунікативну напругу.

По-четверте, аналіз ступеня ворожості погроз показав, що переважна більшість з них є актами високого рівня небезпеки для життя або психологічного стану персонажів. Частина з них була реалізована, або їх спробували реалізувати, що виконує важливі функції у побудові сюжетної динаміки та створенні емоційної напруги. Погрози низького ступеня ворожості часто виконують додаткові стилістичні функції – створення

гумористичного ефекту, підкреслення характеру персонажа або його соціального статусу.

Таким чином, результати аналізу засвідчують, що мовленнєві акти погрози в аніме-дискурсі мають складну лексико-прагматичну природу, значною мірою залежать від контексту взаємодії та соціокультурної специфіки японського мовлення. Їхня роль виходить за межі суто загрозливого впливу і активно використовується авторами для формування сюжетних ліній, напруження та емоційного забарвлення твору.

ВИСНОВКИ

У ході цієї бакалаврської роботи ми визначили, класифікували та описали лексико-прагматичні особливості вираження різних типів мовленнєвих актів погрози в японському аніме-дискурсі. Було визначено, що мовленнєвий акт – це цілеспрямована мовленнєва дія, що здійснюється відповідно до принципів і правил мовленнєвої поведінки, прийнятих у суспільстві. Існують різні класифікації мовленнєвих актів, однак у нашому дослідженні ми спиралися на їхній поділ Дж. Серлем на репрезентативи, директиви, експресиви, комісиви та декларативи.

Погрозу визначають як акт, спрямований на вираження наміру завдати шкоди адресату. На реалізацію погроз в аніме-дискурсі впливають соціокультурні та мовні особливості поведінки японців, основними складовими яких є поняття ввічливості, соціальні ролі, статус, дистанція, стосунки між учасниками та приналежність японської до культур високого контексту.

Аніме-дискурс є частиною аудіовізуального медіа-дискурсу, яка поєднує японські мовні, культурні, соціальні та інші чинники, які створюють особливий комунікативний контекст і відображають настрої та особливості суспільства в певний період часу. Його особливостями, окрім соціокультурної визначеності, є аудіовізуальність, багатожанровість, зв'язок із повсякденною комунікацією й художньою експресивністю, стереотипізація, рольова та гендерна маркованість мовлення, характерні граматичні конструкції, лексичні одиниці та стилістичні засоби.

Мовленнєві акти погрози було класифіковано за прямою вираження (прямі, непрямі), за ілокутивним типом (комісивні, директивні, репрезентативні, експресивні, гібридні) та за ступенем ворожості (високого, середнього, низького ступеня). Гібридні погрози комбіновані і за своєю ілокутивною структурою, і за прямою вираження. У японському аніме-

дискурсі переважають непрямі погрози, а їхнім найпоширенішим ілокутивним типом є комісив.

Кожен тип погроз має свої закономірності у вживанні лексики та граматики, однак їхньою спільною рисою є наявність засобів для підсилення погрози, таких як зневажливі звертання до адресата, метафори, гіперболи, експресивні частки тощо.

В аніме-дискурсі погрози виконують функцію створення динаміки та рухають сюжет і є невід'ємною частиною таких жанрів, як екшн.

Результати дослідження можуть бути використані для подальшого вивчення мовленнєвих актів погрози в інших дискурсах, з інших аспектів або для практичного застосування у навчальних курсах, пов'язаних з японською прагматикою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підруч. [для студентів вищих навч. закладів]. К. : ВЦ «Акад.», 2004. 344 с.
2. Бондар О. І., Бондаренко І. П. Лінгвокраїнознавство Японії: навчальний підручник. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2012. 696 с.
3. Галич О. Художньо-мовленнєва організація літературного твору. *Теорія літератури : підруч. для студ. філол. спец. ВНЗ /* : О. А. Галич, В. М. Назарець, Є. М. Васильєв. 2-ге вид. Київ, 2005. С. 176–177.
4. Гродський І. Я. Мовні засоби вираження погрози в англійських лицарських романах XII–XV ст. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія.* 2014. № 12. С. 76–79.
5. Загнітко А.П. Сучасні лінгвістичні теорії: Монографія. – Вид. 2 - ге, випр. і доп. – Донецьк: ДонНУ, 2007. – 219 с.
6. Мелкумова Т. Класифікаційні засади таксономій мовленнєвих актів. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Філологія.* 2015. № 72. С. 168–171. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIFL_2015_1152_72_42 (дата звернення: 13.06.2025).
7. Кобелянська О. І. Складові японського національного менталітету (історія досліджень). *Вісник Львівського університету. Серія «Філологічна».* № 61. С. 279–293. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/view/1047/1095> (дата звернення: 13.06.2025).
8. Коритнік Д. Ю., Баранова С. В. Медіадискурс як різнопланове явище сучасних медіадосліджень. *Нова філологія.* 2020. Т. 1, № 80. С. 266–271. URL: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2020-80-1-39> (дата звернення: 13.06.2025).
9. Панчук Л. В., Матвейко О. В. Вербалізація агресії: лексико-семантичний

- аналіз мовленнєвих актів погрози. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. серія: філологія. журналістика.* 2024. Т. 35, № 3(2). С. 71–77. URL: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.3.2/12>. (дата звернення: 13.06.2025).
10. Полюжин М. М., Врабель Т. Т. Basic Problems of Lectures and Method-Guides for Seminars on the Course for Choice. Basic problems of speech act theory Speech Act Theory : educational aid. Ужгород : Ліра, 2005. 102 р. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/8878/1/Speech%20Act%20Theory.pdf> (date of access: 13.06.2025).
11. Пономаренко О. О. Мовленнєві акти погрози в сучасному англomовному діалогічному дискурсі: когнітивно-прагматичний аспект : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 2019. 20 с. URL: <https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/05355ec0-b48e-49e5-af00-eb14fd253ac4/content> (дата звернення: 13.06.2025).
12. Сарміна Г. Л. Риторичне питання як форма вираження імпліцитної погрози. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна».* 2015. № 53. С. 209–211. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/4365/1/80.pdf> (дата звернення: 13.06.2025).
13. Сизонов Д. Ю. Медіатекст та медіадискурс у сучасному медійному просторі. *Studia Linguistica.* 2013. № 7. С. 389–392. URL: <https://studia-linguistica.knu.ua/mediatekst-ta-mediadiskurs-u-suchasnomu-medijnomu-prostorі> (дата звернення: 13.06.2025).
14. Ситник І. В. Дискурс в сучасній лінгвістиці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія.* 2020. Т. 2, № 46. С. 389–392. URL: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2020.46-2.30> (дата звернення: 13.06.2025).

- 15.Тараненко К. В. Прагматика погрози як засобу деструктивної мовленнєвої поведінки. *Молодий вчений*. 2018. № 9 (61). С. 120–123. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/9/28.pdf> (дата звернення: 13.06.2025).
- 16.Тищенко К. М. Основи мовознавства: системний підручник. Київ : Видавничо-полігр. центр «Київ. ун-т», 2007. 308 с.
- 17.Шепетяк О. Теорія мовленнєвих акті. *Вісник факультету романо-германської філології / ред. В. П. Кемінь*. Дрогобич, 2008. С. 94–105. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3318/1/Shepetyak_teoria%20movl%20activ_2008.pdf (дата звернення: 13.06.2025).
- 18.Шульжук Н. В. Комунікативно-прагматичні виміри конфлікту як результату мовленнєвої агресії. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. 2022. № 13 (81). С. 346–350. URL: <http://repository.rshu.edu.ua/id/eprint/12163/1/Шульжук%20Н.В.%20Комунікативно-прагматичні.....pdf> (дата звернення: 13.06.2025).
- 19.Яценкова О. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Київ : Акад., 2010. 312 с.
- 20.An Exploration of Japanese Cultural Dynamics Communication Practices through Social Pragmatics / Z. Shen et al. *Journal of Pragmatics and Discourse Analysis*. 2024. Vol. 3, no. 1. P. 60–72. URL: <https://doi.org/10.32996/jpda.2024.3.1.4> (date of access: 13.06.2025).
- 21.Anime Popularity by Country 2025. *worldpopulationreview.com*. URL: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/anime-popularity-by-country> (date of access: 13.06.2025).
- 22.Austin J. L. How to do things with words. 2nd ed. Oxford [Eng.] : Clarendon Press, 1975. 168 p.
- 23.Brown P., Levinson S. C. Politeness: Some universals in language usage. 2nd

- ed. New York : Cambridge University Press, 1987. 345 p. URL: https://www.academia.edu/26395652/Politeness_Some_universals_in_language_usage (date of access: 13.06.2025).
- 24.Character dictionary | Character Expressions | Japanese in Anime and Manga アニメ・マンガの日本語. URL: <https://anime-manga.jp/en/character-expressions/character-dictionary/> (date of access: 13.06.2025).
- 25.Degand L. Speech Acts and Grammar. *Encyclopedia of Language & Linguistics*. 2006. P. 673–679. URL: <https://doi.org/10.1016/B0-08-044854-2/04301-7> (date of access: 13.06.2025).
- 26.Ekoro D. E., Gunn M. Speech Act Theory and Gricean Pragmatics: A Review. *LWATI: A Journal of Contemporary Research*. 2021. Vol. 18, no. 4. P. 130–143. URL: https://www.researchgate.net/publication/365619181_SPEECH_ACT_THEORY_AND_GRICEAN_PRAGMATICS_A_REVIEW (date of access: 13.06.2025).
- 27.Goshkheteliani I., Churchelauri B. Typological Classification of Threat and the Explicit and Implicit Forms of its Expression; Linguistic Markers of Stance. *Journal of Narrative and Language Studies*. 2020. Vol. 7, no. 13. P. 200–220. URL: https://www.researchgate.net/publication/345848825_Typological_Classification_of_Threat_and_the_Explicit_and_Implicit_Forms_of_its_Expression_Linguistic_Markers_of_Stance (date of access: 13.06.2025).
- 28.Grice H. Logic and conversation. *Syntax and semantics 3: Speech arts /* : P. Cole, J. Morgan. 3rd ed. New York, 1975. P. 41–58. URL: <https://lawandlogic.org/wp-content/uploads/2018/07/grice1975logic-and-conversation.pdf> (date of access: 13.06.2025).
- 29.Haugh M., Obana Y. Politeness in Japan. *Politeness in East Asia*. 2011. P. 147–175. URL: https://www.researchgate.net/publication/283832283_Politeness_in_Japan

- (date of access: 13.06.2025).
30. Kamalu I., Osisanwo O. Discourse analysis. *Issues in the study of language and literature*. Ibadan, 2015. P. 169–195. URL: https://www.researchgate.net/publication/343214812_DISCOURSE_ANALYSIS (date of access: 13.06.2025).
 31. Kinsui S. *Virtual Japanese: Enigmas of Role Language*. 2nd ed. Osaka : Osaka University Press, 2017. 162 p. URL: https://www.academia.edu/111595797/Virtual_Japanese_Enigmas_of_Role_Language (date of access: 13.06.2025).
 32. Lamino P., Diaz J. Intercultural Competencies: Understanding High- vs. Low-Context Cultures. *Agricultural Education and Communication*. 2024. No. 6. P. 4. URL: <https://doi.org/10.32473/edis-WC475-2024> (date of access: 13.06.2025).
 33. Liu X., Allen T. J. A Study of Linguistic Politeness in Japanese. *Open Journal of Modern Linguistics*. 2014. Vol. 4, no. 5. P. 651–663. URL: <https://doi.org/10.4236/ojml.2014.45056> (date of access: 13.06.2025).
 34. Mabaquiao N. J. M. Speech Act Theory: From Austin to Searle. *A Journal for Humanities, Social Sciences, Business, and Education*. 2018. Vol. 19, no. 1. P. 35–45. URL: https://www.researchgate.net/publication/353274370_Speech_Act_Theory_From_Austin_to_Searle (date of access: 13.06.2025).
 35. Manzoor H., Sumera S., Panhwar A. H. Use of Discourse Analysis in Various Disciplines. *International Journal of English Linguistics*. 2019. Vol. 9, no. 3. P. 301–309. URL: <https://doi.org/10.5539/ijel.v9n3p301> (date of access: 13.06.2025).
 36. NARUTO-ナルト- (漫画) - マンガペディア. マンガペディア. URL: <https://mangapedia.com/NARUTO-ナルト-nqlmey5d6> (дата звернення: 12.06.2025).
 37. Norris C. Manga, anime and visual art culture. *The Cambridge Companion to*

- Modern Japanese Culture* / ed. by Y. Sugimoto. New York, 2009. P. 236–260.
URL: <https://doi.org/10.1017/CCOL9780521880473.014> (date of access: 13.06.2025).
38. Peters A. Threatening as a sociocultural–conceptual communicative act. *World Englishes*. 2024. Vol. 43, no. 3. P. 491–502. URL: <https://doi.org/10.1111/weng.12658> (date of access: 13.06.2025).
39. Salgueiro A. Promises, threats, and the foundations of Speech Act Theory. *Pragmatics*. 2010. No. 20. P. 213–228. URL: <https://doi.org/10.1075/prag.20.2.05bla> (date of access: 13.06.2025).
40. Searle J. R. *Expression and Meaning: Studies in the Theory of Speech Acts*. Cambridge University Press, 1985. 208 p.
41. Searle J. R. *Speech acts: an essay in the philosophy of language*. Cambridge : Cambridge University Press, 1969. 203 p.
42. The Depiction of Female Kyoto Dialect Speaker in Japanese Fiction (Kyoto Dialect Fictional Speaker's Stereotype in Japanese Manga, Anime and Video Games) / H. Rahardjo et al. *Solid State Technology*. 2021. Vol. 63, no. 3. URL: https://www.researchgate.net/publication/356712447_The_Depiction_of_Female_Kyoto_Dialect_Speaker_in_Japanese_Fiction_Kyoto_Dialect_Fictional_Speaker's_Stereotype_in_Japanese_Manga_Anime_and_Video_Games (date of access: 13.06.2025).
43. Unser-Schutz G. Exploring the role of language in manga: Text types, their usages and their distributions / Giancarla Unser-Schutz // ResearchGate. – Article, Jan. 2010. – P. 25–43. – URL: <https://www.researchgate.net/publication/260126293> (дата звернення: 08.06.2025).
44. Zhang Y., Orita K. Cultural Concept of Politeness in Japan and China: “li” and “reigi”. *Intercultural Word Sensei Understanding culturally unique words through interdisciplinary research*. URL:

- <https://interculturalwordsensei.org/cultural-concept-of-politeness-in-japan-and-china-li-and-reigi> (date of access: 13.06.2025).
45. Zhu J., Huang L. Multi-modal Discourse Analysis of the Movie the Tea House. *Frontiers in Humanities and Social Sciences*. 2023. Vol. 3, no. 8. P. 42–50. URL: <https://doi.org/10.54691/fhss.v3i8.5536> (date of access: 13.06.2025).
46. アニメとは何？ わかりやすく解説 Weblio 辞書. 辞典・百科事典の検索サービス - Weblio 辞書. URL: <https://www.weblio.jp/content/アニメ> (дата звернення: 13.06.2025).
47. ちえちゃんとお出かけよう！ 第8回「池袋」. 日本のアニメの歴史. みんなの教材サイト. URL: <https://www.kyozai.jpf.go.jp/kyozai/material/KCG00008/3anime.pdf> (дата звернення: 13.06.2025).
48. ノラガミ (テレビアニメ) - マンガペディア. マンガペディア. URL: <https://mangapedia.com/ノラガミ-iqfhz4lrc> (дата звернення: 13.06.2025).
49. 東京喰種 (テレビアニメ) - マンガペディア. マンガペディア. URL: <https://mangapedia.com/東京喰種-aawth283u> (дата звернення: 13.06.2025).
50. 青山 俊之. 発話行為論とは？ 行為と意図性の問題を考える. *T LAB*. URL: <https://www.turetiru.com/entry/speech-act-theory/> (дата звернення: 13.06.2025).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ МАТЕРІАЛЬНОЇ БАЗИ ДОСЛІДЖЕННЯ

51. NARUTO Episode 1. Aniwave. URL: <https://aniwave.at/watch/20?ep=1> (date of access: 13.06.2025).
52. NARUTO Episode 3. Aniwave. URL: <https://aniwave.at/watch/20?ep=3> (date of access: 13.06.2025).
53. NARUTO Episode 7. Aniwave. URL: <https://aniwave.at/watch/20?ep=7> (date of access: 13.06.2025).
54. NARUTO Episode 8. Aniwave. URL: <https://aniwave.at/watch/20?ep=8>

- (date of access: 13.06.2025).
- 55.NARUTO Episode 9. Aniwave. URL: <https://aniwave.at/watch/20?ep=9>
(date of access: 13.06.2025).
- 56.NARUTO Episode 10. Aniwave. URL: <https://aniwave.at/watch/20?ep=10>
(date of access: 13.06.2025).
- 57.Noragami ARAGOTO Episode 4. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/21128?ep=4> (date of access: 13.06.2025).
- 58.Noragami ARAGOTO Episode 5. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/21128?ep=5> (date of access: 13.06.2025).
- 59.Noragami ARAGOTO Episode 6. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/21128?ep=6> (date of access: 13.06.2025).
- 60.Noragami ARAGOTO Episode 8. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/21128?ep=8> (date of access: 13.06.2025).
- 61.Noragami ARAGOTO Episode 9. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/21128?ep=9> (date of access: 13.06.2025).
- 62.Noragami ARAGOTO Episode 12. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/21128?ep=12> (date of access: 13.06.2025).
- 63.Noragami Episode 1. Aniwave. URL: <https://aniwave.at/watch/20447?ep=1>
(date of access: 13.06.2025).
- 64.Noragami Episode 4. Aniwave. URL: <https://aniwave.at/watch/20447?ep=4>
(date of access: 13.06.2025).
- 65.Noragami Episode 6. Aniwave. URL: <https://aniwave.at/watch/20447?ep=6>
(date of access: 13.06.2025).
- 66.Noragami Episode 8. Aniwave. URL: <https://aniwave.at/watch/20447?ep=8>
(date of access: 13.06.2025).
- 67.Noragami Episode 9. Aniwave. URL: <https://aniwave.at/watch/20447?ep=9>
(date of access: 13.06.2025).
- 68.Tokyo Ghoul Episode 1. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/20605?ep=1> (date of access: 13.06.2025).

69. Tokyo Ghouls Episode 2. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/20605?ep=2> (date of access: 13.06.2025).
70. Tokyo Ghouls Episode 3. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/20605?ep=3> (date of access: 13.06.2025).
71. Tokyo Ghouls Episode 5. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/20605?ep=5> (date of access: 13.06.2025).
72. Tokyo Ghouls Episode 7. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/20605?ep=7> (date of access: 13.06.2025).
73. Tokyo Ghouls Episode 8. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/20605?ep=8> (date of access: 13.06.2025).
74. Tokyo Ghouls Episode 9. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/20605?ep=9> (date of access: 13.06.2025).
75. Tokyo Ghouls Episode 10. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/20605?ep=10> (date of access: 13.06.2025).
76. Tokyo Ghouls Episode 11. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/20605?ep=11> (date of access: 13.06.2025).
77. Tokyo Ghouls Episode 12. Aniwave. URL:
<https://aniwave.at/watch/20605?ep=12> (date of access: 13.06.2025).

ДОДАТКИ

Додаток 1. Загальний корпус мовленнєвих актів погрози

КОРПУС МОВЛЕННЄВИХ АКТИВ ПОГРОЗИ (82)		
Погроза	Переклад	Контекст
ПРЯМІ ПОГРОЗИ (27)		
Комісиви (19)		
ノラガミ (3)		
6 - 21:00 小福殿に免じて今日のところは見逃してやる。次は必ず殺してやる。私の手で。	Заради пані Кофуку я тебе сьогодні відпускаю. Наступного разу я тебе точно вб'ю. Власними руками.	На полі бою з'являється Кофуку. Один з Шінкі Бішамон, Кадзума, зупиняє її від подальшого поєдинку через поранення одного з них, після чого Бішамон, яка, як видно за звертанням, поважає Кофуку, сказала цю фразу..
9 - 04:37 恵比寿だの大黒だのわしらの名を勝手に語りおって！いつか恵比寿と共同訴訟起こしてやっからな！	Ви використовуєте наші імена, Ебісу і Дайкоку, на вашу користь! Колись би з Ебісу подамо на вас спільний позов!	Дайкоку каже до Кофуку, зустрівши її у світі богів. Він суевірний, тому боїться до неї наблизитися, бо вона богиня бідності.
9 - 12:06 Д:雪音、何悪さやった、全部吐け。 Ю:うるせえ！殺すぞ、髭。	Д: Юкіне, що поганого ти робив? Викладай усе. Ю:Закрийся! Я вб'ю тебе, бородатий!	Юкіне кричав різні речі, коли над ним проводили обряд екзорцизму, очищуючи їх з Ято від скверни.

ノラガミ aragoto (2)		
6 - 06:11 お前ら全員、存在ごと否定してやるよ。 адресат – груповий*	Я вас всіх зітру з лиця землі!	Зрадник Кугаха, регалія Бішамон, влаштував пастку для Ято і Бішамон, аби вони вбили одне одного, а також привів своїх злих духів, аби вони вбили всіх інших.
8 - 06:11 – おうコラ、どこ中だてめーら？ – てめーらこそどこだ？ – どけコラ？ – てめーらがどけ？ (Разом) – ぶっ殺してやる！ груповий адресат*	– Ей, шмаркачі, ви з якої школи? – Це ви з якої?! – Звідки ви, бляха? – Це звідки ви?! (Разом) – Ми вас прикінчимо!	Діалог перед бійкою двох банд, рольова мова янкі.
ナルト (3)		
1 - 18:36 イルカ先生に手出すな。殺すぞ！ контекстуальна умова*	Руки геть від Іруки-сенсея. Я тебе вб'ю!	Наруто говорить до Мідзукі, коли врятував Іруку від нього, Мідзукі не сприймає його серйозно. Репліки вимовляють під час бійки.
1 - 18:41 – ほぎくな！てめえみたいなガキ一発でけりつけてやるよ。	Не мели дурниць! З таким шмаркачем, як ти, я розправлюсь одним ударом!	
3 - 7:54	Наруто, я тебе вб'ю!	Шікамару штовхнув Наруто

ナルト、殺すぞ。		на Саске, і вони поцілувались, репліку вимовив Саске.
東京喰種 (11)		
1 - 21:05 俺なら殺しちゃうよ、そんなやつ。だから殺す。俺の喰い場を荒らした罰。	Я б убив такого чувака. Тому я вб'ю тебе. Покарання за те, що вторгся на територію мого полювання.	Канекі сказав, що не знав, що він на території Нішікі. Нішікі прирівняв це з виправданням, коли ти застукуєш кохану людину з коханцем, а вона каже, що нічого не було
5 - 12:20 飯も喰えねえぐらい、バッキバキにしてやるよ、月山。	Я тебе так переламаю, Цукіямо, що ти навіть жерти не зможеш.	Цукіяма викрав дівчину Нішікі, щоб заманити Канекі й з'їсти його, а Тока прийшла його рятувати.
5 - 21:27 死んでも、ぶっ殺してやる。	Я вб'ю тебе, навіть якщо сам помру.	Також сцена, де нішікі з останніх сил намагається врятувати свою дівчину і погрожує Цукіямі.
8 - 11:52 殺すぞ、クソジジイ。	Я вб'ю тебе, старий виродку!	Тока погрожує Мадо, коли бачить, що він збирається вбити дівчинку-гуля, однак сама вона прикута до стовпа.
9 - 9:38 – 何見てんだよ、殺すぞ。 – ああ、ごめん。	– На що витріщився? Приб'ю. – Ой, вибач.	Канекі замислився, дивлячись на Току, на що вона розізлилась.
12 - 21:08 殺す。	Вб'ю! Вб'ю! Вб'ю! Зжеру! Розірву вщент!	Канекі вирвався з ув'язнення і почав бити

殺す。	Загризу до смерті!	Яморі, через що той оскаженів. Мета: налякати і висловити намір.
殺す。		
喰う。		
グッチャグチャに、殺す。		
喰い殺す。		
Гібридні: непрямий директив + комісив (<i>Якщо (не)зробиш А – тоді (не)санкція Б</i>) (8)		
ノラガミ (1)		
9 - 03:35 雪音、そこを一歩でも動いたら、ぶっ殺す	Юкіне, порухаєшся звідти на один крок – і я тебе приб'ю.	Ято помирав через скверну, яка була результатом поганих дій Юкіне, тому всі його друзі зібралися, аби йому допомогти і очистити Юкіне. Хлопчик не розумів своєї провини, тому хотів просто піти, на що Дайкоку йому пригрозив.
ノラガミ aragoto (2)		
4 - 17:26 名乗り出ぬのなら、貴様ら全員の禊をするまでじゃ。 груповий адресат*	Якщо ніхто не зізнається, доведеться очистити вас усіх.	Хтось з шінкі Бішамон заразив її скверною, і одна з найстарших проводила допит.
9 - 04:43 そしたらまらチューしてあげる。	Якщо ти таке зробиш, я тебе цьомну!	Через поцілунок, будучи богинею бідності, Кофуку може нашкодити справжньому Дайкоку,

		тому це сприймається як погроза
ナルト (0)		
東京喰種 (5)		
2 - 15:18 早く来ないと潰すぜ。 об'єкт санкції не – адресат*	Якщо зараз не підйдеш, я його розчавлю.	Ще одна погроза, де Нішікі знущається над Канекі, погрожуючи вбити його друга, оскільки знає, що Канекі вже не в стані піднятися на ноги.
3 - 12:48 おい、眼帯。明日 2 時半駅前。 遅刻したらぶっ殺す。	Ей, одноокий. Завтра пів третьої біля станції. Запізнишся – приб'ю.	Власник закладу, який опікується гулями, попросив Току зводити Канекі до виробника масок, чого вона не хотіла робити, але погодилася.
5 - 21:20 貴未以外もう、何もねえ。手出したら殺す。	У мене не залишилося нічого, окрім Кімі. Зачепиш її – і я тебе вб'ю.	Нішікі з останніх сил намагається врятувати свою дівчину і погрожує Цукіямі. Мета: стримати адресата від виконання певної дії.
12 - 10:00 ね、どっち？ 選ばないとどっちも殺すよ。 об'єкт санкції – не адресат*	Ну, хто з них? Якщо не обереш, то вб'ю обох.	Яморі привів закохану пару, яка допомагала Канекі. Він зв'язав їх і поставив Канекі перед вибором, кого вбити. Мета: зламати психологічно, натиснути, викликати паніку.

3 - 4:16 もしあいつがあたし達の事に気付いたら、そんな時はあいつ殺すから。 об'єкт та суб'єкт санкції – не адресат*	Якщо хлопчина дізнається про нас, я його вб'ю.	Тока попереджає Канекі, щоб він не розповідав своєму другу про те, що він гуль.
НЕПРЯМІ ПОГРОЗИ (56)		
Комісиви (14)		
ノラガミ (2)		
6 - 9:37 逃すまいぞ！	Я не дозволю тобі втекти!	Погроза, виражена Бішамон, коли Ято намагався втекти.
6 - 13:22 貴様の名すら許しておけぬのだ。滅殺するのみ。 - непряний комісив! перенести	Я не можу пробачити навіть існування твого імені. Єдине, що залишається – стерти тебе з лиця землі.	Погроза Бішамон під час бою з Ято.
ノラガミ aragoto (2)		
5 - 03:18 分かったか、夜ト？神器を奪われた苦痛が。楽にしてくれる！	Тепер ти зрозумів, Ято? Біль від втрати шінкі. Але я звільню тебе від страждань!	Бішамон і Ято билися, і Юкіне, аби захистити Ято, закрив його собою, через що Ято подумав, що він помер.
6 - 06:11 お前ら全員、存在ごと否定してやるよ。	Я вас всіх зітру з лиця землі!	Зрадник Кугаха, регалія Бішамон, влаштував пастку для Ято і Бішамон, аби вони вбили одне одного, а

адресат – груповий*		також привів своїх злих духів, аби вони вбили всіх інших.
ナルト (3)		
1 - 15:23 ナルトを始末して、あの巻物さえ手に入れりゃ、それでいいんだ。	Розберуся з Наруто, заберу той сувій – і все.	Мідзукі побив Іруку, Наруто втік з сувоєм, який йому потрібен.
1 - 18:46 やってみろよ、カス！千倍にして返してやっから。	Ану спробуй, виродку! Я тобі відплачу сторицею!	Відповідь на погрозу Мідзукі про те, що він розправиться з Наруто одним ударом.
9 - 12:28 てめえのその猿まね口、二度と開かねえようにしてやる！	Зроблю так, щоб твій мавпячий рот більше ніколи не відкривався!	Дзабудза знову б'ється з Какаші, який копіює техніку його бою, і це його злить.
東京喰種 (7)		
1 - 10:49 お腹、優しくかき混ぜてあげますからね。	Я ніжко перемішаю твої нутрощі, добре?	Різе впіймала Канекі та з садистським задоволенням його калічить.
7 - 13:45 だってかわいそうじゃないか、母親と離れ離れじゃ。早いところ殺してあげないと。	Адже хіба це не жахливо – бути розлученою з матір'ю? Треба ж якнайшвидше тебе вбити.	Чоловік з організації, яка нищить гулів, Мадо, вбив батьків дівчинки-гуля і планує вбити її.
8 - 11:19 分かってもえませんよね。だったら、分からせます。	Не розумієте, так же ж? Тоді я примушу вас зрозуміти.	Канекі намагається затримати представника організації, яка вбиває

контекстуально умовна*		гулів, Амона, і каже, що проблема не лише в гулях, а й у людях.
10 - 13:04 喰種が人間より上だって事をゴミ共に分からせてやる。 об'єкт санкції – не адресат*	Я покажу цим нікчемам, що гулі вищі за людей.	Батьки Аято та Токи померли через людей, і Аято під час бійки з Токою погрожує їм.
12 - 1:41 このバケツをいっぱいになりたいんだ。 форма бажання*	Я хочу наповнити це відро.	Яморі катує Канекі й хоче наповнити відерко його кров'ю, що означає більше катувань. Мета: викликати страх, показати домінантність і насолодитися стражданням жертви.
12 - 5:51 トビズムカデって知ってる？こいつを君の耳の中に入れていたんだけど、いいよね。 форма бажання*	Знаєш, що таке китайська багатоніжка? Хочу запхати тобі її у вухо, правда ж чудово?	Яморі витягає багатоніжку з явним наміром запхати її в Канекі.
12 - 6:15 やべえ、面白え、殺してえ。 форма бажання*	Чо-о-рт, як ціка-а-во, хочу вби-и-ти.	Яморі катує Канекі і насолоджується благаанням вбити його.
Директиви (18)		
ノラガミ (2)		

4 - 8:19 おかしいか。俺は気に入ったんだが。 риторичне питання*	Щось не так? Мені так подобається.	Дайкоку, високий і грізний на вигляд чоловік, називає Кофуку 神さん замість 神様, тобто більш фамільярно, аніж мав би, оскільки в них різні «тачіба» – це шокує Хійорі та Юкіне, на що Дайкоку відповідає цим виразом, який підкріплено аудіовізуально грізним виразом Дайкоку тоном його голосу, особливістю анімації.
6 - 18:28 それが遺言か。 риторичне питання*	Це твій заповіт?	Бішамон знищила ліс, намагаючись вбити Ято, і виправдала це як «мале зло», аби покарати більше зло. Ято відповів, що насправді вона живиться злом, і терпима до несправедливості, на що вона відповіла таким чином.
ノラガミ aragoto (1)		
6 - 08:27 神如きが！使えると思ったが、俺の思い違いだったよ。さっさと消えちまえ、禍津神！	Який із тебе бог! Думав, що зможу тебе використати, але помилявся. Зникни, боже нещастя!	Кугаха погрожує Ято під час битви.
ナルト (4)		

1 - 13:23 死ね、ナルト！	Помри, Наруто!	Вигук Мідзукі, який кидає зброю в Наруто з метою вбивства.
1 - 18:12 イルカ、お前を後回しにするっつたが、やめた。 さっさと死ね～！	Іруко, я думав пізніше з тобою розібратися, але передумав. Помри зараз!	Мідзукі говорить Іруці після бійки
7 - 20:06 死ね～！	Помри!	Протагоніст Дзабудза замахується зброєю на Какаші.
8 - 6:41 (さてと、カカシ。お前とのけりは後回しだ。) 最初は、あいつらを片づけさせてもらうぜ。	Ну що ж, Какаші. Розберуся з тобою пізніше. Спочатку дозволь мені поквитатися зі шмаркачами.	Дзабудза ув'язнив і знерухомив Какаші, за сценою спостерігали головні герої та чоловік, якого вони захищали.
東京喰種 (11)		
1 - 00:58 上の命令でね、キミを生け捕りにしろって。 погроза-цитування*	Наказ згори – впіймати тебе живою.	Різе, дівчина-гуль, їсть людину, в приміщенні з'являється чоловік у масці.
1 - 1:07 でもさ、その前に、指の一二本、腕の三四本、足の五六本、もらってもいいよね。 риторичне питання*	Але ти ж не проти, якщо я перед тим заберу один-два пальці, одну-дві руки, одну-дві ноги?	

1 - 9:59 素敵よ、その表情。もっと私をゾクゾクさせてー。	Який гарний вираз обличчя. Принеси мені ще більше задоволення!	Після укусу Канекі з жахом і шоком дивився на Різе, на що вона продовжила його залякувати, оскільки отримувала садистське задоволення від страху жертви.
1 - 22:08 – 浅いんだよ、こんなの... –そう？次はもっと強めでいい？ риторичне питання*	– Щось слабенько ти... – Та ну? Наступного разу хочеш жорсткіше?	Тока поранила Нішікі, що він не одразу помітив, тому її фраза - це глузлива погроза.
2 - 14:54 ほれ、立てよ。それとも永近からやっちまうか？ риторичне питання*	Гей, піднімайся! Чи, може, мені почати з Нагачіка?	Нішікі знущається над Канекі, погрожуючи вбити його друга, якщо той не підніметься, однак той ледь стоїть на ногах.
8 - 11:47 さて、お前はどちらで葬ってやるうか。 риторичне питання*	То що, яким з них тебе прикінчити?	Мадо погрожує дівчинці-гулю, нанизавши її на свою зброю. Цікавим є момент використання кейго.
8 - 18:13 (素晴らしい。そうだ、家族と一緒に居るべきだ。) だったら、私のクインケになればいい。	(Дивовижно. Точно – сім'я повинна бути разом.) В такому випадку, стань моїм куїнке!	Мадо, замахуючись на дівчинку-гуля, каже, що перетворить її на зброю, тобто вб'є.
10 - 8:30	Що ти там возишся,	Брат Токи Аято вривається

何ちんたらやってんだよ、万丈。もっぺん血反吐吐き尽くすまでいたぶってやろうか。 риторичне питання*	Банджьо? Мені ще раз тебе помучити, поки не захлинешся кров'ю?	в кафе й збиває з ніг одного з персонажів – Банджьо.
12 - 6:22 もう殺してもいいかな、喰ってもいいかな。 риторичне питання*	Може, вже можна вбити, може, можна з'їсти? Може, вже вбити, може, вже з'їсти?	Яморі катує Канекі і насолоджується благанням вбити його.
12 - 6:27 殺しちゃおっかな、喰っちゃおうかな。 риторичне питання*		
12 - 23:56 僕を喰おうとしたんだ。僕に喰われても、仕方ないよね。 риторичне питання*	Ти ж збивався мене з'їсти. Тож якщо я з'їм тебе, нічого страшного, правда?	Канекі поборов Яморі і зібрався його з'їсти.
Репрезентативи (12)		
ノラガミ (3)		
1 - 16:30 いい匂い	Який гарний запах	Злі духи переслідують Ято, вимовляючи цей вираз і маючи на меті його вбити або з'їсти.
4 - 10:18 Ю:ここは駄目？	Ю: А тут не можна? Д: Тут достатньо мене	Юкіне каже, що хоче змінити роботу, Дайкоку

Д:ここは俺一人で十分だ。 Ю:ですよね。	одного. Ю: Авжеж.	виражає схвалення, після чого Юкіне питає, чи не можна працювати тут, і доброзичливий тон та вигляд Дайкоку різко змінюються, що підкріплюється анімацією.
6 - 9:15 貴様らを討つは私怨なれど、邪悪を誅するは世の理。	Хоч знищення таких виродків, як ви, буде особистою помстою, але карати зло - це мій обов'язок.	Бішамон, богиня війни, ненавидить Ято і хоче помститися за вбивство її попередньої священної зброї – <i>шінкі</i>.
ノラガミ aragoto (2)		
12 - 3:03 ちょうど夕餉の時間だわ。	Якраз час вечеряти. Любі, у нас сьогодні бенкет! І маємо чудовий інгредієнт.	Ідзанами впіймала шінкі Бішамон у підземному царстві, який в той момент був у вигляді сережки, і Ідзанами з іншими створіннями збираються їх з'їсти.
皆さん、今夜は宴会です。とてもいい食材が入ったの。		
ナルト (3)		
ナルト 1 - 15:23 (ナルトを始末して、あの巻物さえ手に入れりゃ、それでいいんだ。) お前は後回しだ。	(Розберуся з Наруто, заберу той сувій – і все.) А потім візьмуся за тебе.	Мідзукі побив Іруку, Наруто втік з сувоєм, який йому потрібен.
8 - 6:41	Ну що ж, Какаші. Розберуся з тобою	Дзабудза ув'язнив і знерухомив Какаші, та

さてと、カカシ。お前とのけりは後回しだ。	пізніше.	зібрався розібратися з головними героями.
9 - 14:44 – お前には未来が見えるのか？ – ああ。お前は死ぬ。	– Ти що, можеш бачити майбутнє? – Так, ти помреш.	Какаші вирвався з пастки Дзабудзи і продовжив швидко копіювати його техніку.
東京喰種 (4)		
1 - 9:53 (金木さん。わたし、読書より好きなことがあるの。)それはね、逃げ惑う人の内蔵をぜーんぶ引きずり出しちゃうこと。	(Канекі, є одна річ, яка мені подобається більше, ніж читання.) І ця річ – по-о-вністю витягувати нутрощі з людини, яка тікає з усіх сил.	Після укусу Канекі з жахом і шоком дивився на Різе, на що вона продовжила його залякувати, оскільки отримувала садистське задоволення від страху жертви.
8 - 18:13 素晴らしい。そうだ、家族と一緒に居るべきだ。	Дивовижно. Точно – сім'я повинна бути разом.	Мадо, вбив батьків цієї дівчинки-гуля і хоче вбити її.
11 - 4:23 喰種の体に、注射針は通らない。でも、唯一針が通る場所がある...それが...粘膜。	Ін'єкційна голка не проходить крізь тіло гуля. Але є одне місце, куди вона може проникнути... – це... слизова оболонка.	Яморі, гуль-садист, викрав Канекі і катує його для експерименту. Він розповідає йому про властивості речовин, а Канекі прикутий до стільця.
12 - 21:58 次は、僕の番。	А тепер... моя черга.	Канекі перетворився на гуля і натякнув на те, що він ще не починав бити Яморі. Мета: помста, показати домінантність.

Експресиви (7)		
ノラガミ (0)		
ノラガミ aragoto (3)		
12 - 06:11 I: 一これ、きれいねえ。 B: 一兆器！か...返せ。	I: Яке воно гарненьке! B: Чьокі! Ві...віддай!.	Ідзанами впіймала шінкі Бішамон у формі сережки в підземному царстві.
12 - 3:14 一おいしそう。 一おいしそうねえ。	– Виглядає смачно. – Так, смачненько.	Істоти з підземного царства, які хочуть з'їсти персонажів, які їм попалися.
ナルト (0)		
東京喰種 (4)		
1 - 00:35 – 大喰いってのは伊達じゃないみたいだね – わたし、食事の邪魔されるのって大嫌いなよね	– Здається, вони не перебільшували, коли говорили про великий апетит. – Я сильно ненавиджу, коли мені заважають їсти..	Різе, дівчина-гуль, їсть людину, в приміщенні з'являється чоловік у масці.
1 - 9:04 – 金木さん...本当はわたし気づいていたんです。あなたがわたしを見ていてくれたこと。 – えっ。じゃあ、利世さんも... – ええ、わたしもあなたのことが...好き。	– Канекі, ... насправді я помітила, як ти на мене дивився. – То, виходить, ти теж... – Так, ти мені теж... подобаєшся.	Різе заманила Канекі, головного героя, в темний провулок, де, наче зізнаючись у почуттях, підводила його до натяку на те, що він їй подобається як жертва.
1 - 21:51	Мене дико бісить,	Нішікі, говорячи цю фразу,

年下のくそ生意気ながきにコケにされるのって、すげーむかつくんだよな。	коли нікчемні зухвалі малявки починають мене принижувати.	випускає свою зброю з метою нападу на Току.
8 - 19:42 誰かしら。私今、すごーくお腹が空いてるの。	Хто б це міг бути? Я зараз якраз таки-и-й голодний.	Канекі втратив контроль і відчув, що біля нього хтось з'явився. Це був пан Йомо, який за ним наглядав.
Гібридні (5)		
ノラガミ (1)		
8 - 11:22 Б:夜トとの因縁は知っているな。 К:うん。でも、あたしには関係ないよね。もし夜トちゃんに何かあったら、大時化、覚悟なさい。	Б:Ти ж знаєш, мою передісторію з Ято. К: Угу. Але ж це не моя справа, еге ж? Якщо з Яточкою щось трапиться, будь готовою до великого шторму.	Діалог між Бішамон і Кофуку, де Кофуку погрожує Бішамон.
ノラガミ aragoto (1)		
12 - 10:18 天の評決は既に下った。これ以上庇い立てするならば、汝らも容赦はしない。	Небесний вирок ухвалено. Якщо ви й надалі продовжите його захищати, вам теж не буде прощення.	Божественний трибунал спустився на Землю, щоб покарати одного з богів, але головні герої його захищають.
ナルト (1)		
10 - 19:23 次だ！次、失敗を繰り返せば、ここにお前らの居場所はないと思え！	Наступного разу! Якщо наступного разу знову помилитеся, майте на увазі, що тут	Багач-мафіозі погрожує хлопчику Хаку, якого в дитинстві прихистив Дзабудза, оскільки ті не

	не буде для вас місця!	зробили того, що він хотів, а Хаку йому нахамив.
東京喰種 (2)		
3 - 4:24 殺されたくなかったら死ぬ気で 隠しな。	Якщо не хочеш, щоб його вбили, добре це приховуй.	Погроза Токи щодо вбивства друга Канекі, якщо він дізнається про те, що Канекі – гуль.
10 - 12:07 大人しくしたら今は痛い目見な くて済むけど...今はね。	Якщо поводитимешся спокійно, то поки уникнеш болючої розправи... але це лише поки.	Яморі (гуль-садист) вривається в кафе і б'є Канекі, а потім знерухомлює.

Додаток 2. Декодовані непрямі погрози

РОЗШИФРОВАНІ ІМПЛІЦИТНІ ПОГРОЗИ	
Акт	Декодований елемент
Комісиви	
ノラガミ	
6 - 9:37 逃すまいぞ!	=捕まえて殺す
ノラガミ aragoto	

5 - 03:18 分かったか、夜ト？神器を奪われた苦痛が。楽にしてくれる！	=殺す
ナルト	
1 - 15:23 ナルトを始末して、あの巻物さえ手に入れりゃ、それでいいんだ。	=殺す
1 - 18:46 やってみろよ、カス！千倍にして返してやっから。	=ひどく殴る
9 - 12:28 てめえのその猿まね口、二度と開かねえようにしてやる！	=殺す
東京喰種	
1 - 10:49 お腹、優しくかき混ぜてあげますからね。	=激しくかき混ぜる
7 - 13:45 だってかわいそうじゃないか、母親と離れ離れじゃ。早いとこ殺してあげないと。	=早いこと殺すつもりだ
8 - 11:19 分かってもらえませんか。だったら、分からせます。	=殴る

10 - 13:04 喰種が人間より上だって事をゴミ共に分かせてやる。	=殴る／殺す
12 - 1:41 このバケツをいっぱいにしたいんだ。	=あなたを激しく殴り、バケツを血でいっぱいにする
12 - 5:51 トビズムカデって知ってる？こいつを君の耳の中に入れて たいんだけど、いいよね。	=入れる
12 - 6:15 やべえ、面白え、殺してえ。	=殺す
Директиви	
ノラガミ	
4 - 8:19 おかしいか。俺は気に入ったんだが。	=よくないと、殴る
6 - 18:28 それが遺言か。	=今から殺す
ノラガミ aragoto	
6 - 08:27 神如きが！使えると思ったが、俺の思い違いだったよ。 さっさと消えちまえ、禍津神！	=今から殺す

ナルト	
1 - 13:23 死ね、ナルト！	=殺す
1 - 18:12 イルカ、お前を後回しにするつつたが、やめた。 さっさと死ね～！	=さっさと殺す
7 - 20:06 死ね～！	=殺す
8 - 6:41 (さてと、カカシ。お前とのけりは後回しだ。) まずは、あいつらを片づけさせてもらうぜ。	=ひどく殴る／殺す
東京喰種	
1 - 00:58 上の命令でね、キミを生け捕りにしろって。	=後で殺す
1 - 1:07 でもさ、その前に、指の一二本、腕の三四本、足の五六本、もらってもいいよね。	=切断する
1 - 9:59 素敵よ、その表情。もっと私をゾクゾクさせてー。	=お前をもっと苦しめる

1 - 22:08 - 浅いんだよ、こんなの... - そう？次はもっと強めでいい？	=次はもっと痛めつける
2 - 14:54 ほれ、立てよ。それとも永近からやっちゃまうか？	=まず永近を殺す、それからお前を殺す
8 - 11:47 さて、お前はどちらで葬ってやろうか。	=お前を葬ってやる
8 - 18:13 だったら、私のクインケになればいい。	=お前を殺して、クインケにする
10 - 8:30 何ちんたらやってんだよ、万丈。もっぺん血反吐吐き尽くすまでいたぶってやろうか。	=いたぶってやる
12 - 6:22 もう殺してもいいかな、喰ってもいいかな。	=もう喰って殺す
12 - 6:27 殺しちゃおっかな、喰っちゃおうかな。	=喰って殺す
12 - 23:56 僕を喰おうとしたんだ。僕に喰われても、仕方ないよね。	=あなたを喰う
Репрезентативи	

ノラガミ	
1 - 16:30 いい匂い	=お前を食べる／殺す
4 - 10:18 IO:ここは駄目？ D:ここは俺一人で十分だ。 IO:ですよね。	=来たら、排除する
6 - 9:15 貴様らを討つは私怨なれど、邪悪を誅するは世の理。	=貴様を討つ
ノラガミ aragoto	
12 -3:03 ちょうど夕餉の時間だわ。	=あいつを食べる
皆さん、今夜は宴会です。とてもいい食材が入ったの。	=あいつらを食べる
ナルト	
ナルト 1 - 15:23 (ナルトを始末して、あの巻物さえ手に入れりゃ、それでいいんだ。) お前は後回しだ。	=お前を後で殺す

8 - 6:41 さてと、カカシ。お前とのけりは後回しだ。	=お前を後で殺す
9 - 14:44 - お前には未来が見えるのか？ - ああ。お前は死ぬ。	=お前を殺す
東京喰種	
1 - 9:53 (金木さん。わたし、読書より好きなことがあるの。)それはね、逃げ惑う人の内蔵をぜーんぶ引きずり出しちゃうこと。	=お前は逃げ惑うとき、内蔵を引きずり出すつもりだ
8 - 18:13 素晴らしい。そうだ、家族は一緒に居るべきだ。	=お前も殺す
11 - 4:23 喰種の体に、注射針は通らない。でも、唯一針が通る場所がある...それが...粘膜。	=粘膜に注射針を刺すつもりだ
12 - 21:58 次は、僕の番。	=今からお前を拷問する
Експресиви	
ノラガミ aragoto	

12 - 06:11 I: ーこれ、きれいねえ。 B: ー兆器！か...返せ。	=これを食べるつもりだ
12 - 3:14 ーおいしそう。	=あいつを食べる
ーおいしそうねえ。	=私もあいつを食べる
ナルト	
東京喰種	
1 - 00:35 ー大喰いってのは伊達じゃないみたいだね ーわたし、食事の邪魔されるのって大嫌いなよね	=邪魔したから、お前を殺す
1 - 9:04 ー金木さん...本当はわたし気づいていたんです。あなたがわたしを見ていてくれたこと。 ーえっ。じゃあ、利世さんも... ーええ、わたしもあなたのことが...好き。	=ご飯として好きだから、食べるつもりだ
1 - 21:51 年下のくそ生意気ながきにコケにされるのって、すげーむかつくんだよな。	=コケにしたので、殺す
8 - 19:42 誰かしら。私今、すごーくお腹が空いてるの。	=お前を食べる

Гібридні	
ノラガミ	
8 - 11:22 Б:夜トとの因縁は知っているな。 К:うん。でも、あたしには関係ないよね。もし夜トちゃんに何かあったら、大時化、覚悟なさい。	=あなたに何か悪いことをする
ノラガミ aragoto	
12 - 10:18 天の評決は既に下った。これ以上庇い立てするならば、 汝らも容赦はしない。	=汝らも殺す
ナルト	
10 - 19:23 次だ！ 次、失敗を繰り返せば、ここにお前らの居場所はないと思え！	=ここから追い出す
東京喰種	
3 - 4:24 殺されたくなかったら死ぬ気で隠しな。	=これをしないと、お前の友達を殺す
10 - 12:07 大人しくしたら今は痛い目見なくて済むけど...今はね。	=後で厳しく殴る